

EduRevue

Magazín moderního vzdělávání Národního pedagogického institutu České republiky

Dívám se za horizont maturity

ředitel SŠ Vilém Koutník

Co si přečtete v této EduRevue

Škola pro 21. století **Strany 4-7** ►

Jak by mělo fungovat střední školství v 21. století? Tuto otázku jsme položili řediteli Národního pedagogického institutu (NPI) Ivu Jupovi, Heleně Úlovcové z Hospodářské komory České republiky, Petru Bannertovi z ministerstva školství a dalším expertům na vzdělávání.

Mezi námi **Strany 10-34** ►

Pohled do českých středních škol nabízí mnoho inspirativních příběhů. Vyrazili jsme do brněnské chemické průmyslovky, kterou už od roku 1996 vede Vilém Koutník, do jihočeského Sezimova Ústí, kde odbornou školu před lety zakládal podnikatel Jan Antonín Baťa, do Znojma, kde si ve škole plní svůj sen šéfkuchař Michal Koch, nebo na pražské Gymnázium Na Zatlance. Zajímali nás ale i pohled aktivních středoškoláků a středoškolaček, kteří se rozhodli směřování svých škol více ovlivňovat.

My jsme NPI **Strany 35-43** ►

Inovace oborové soustavy středního odborného vzdělávání a revize rámcových vzdělávacích programů jsou nyní velkým tématem. O tom, co změny přinesou a jak se dotknou žáků a žákyň i vyučujících, jsme si povídali se Zorkou Husovou. Národní pedagogický institut (NPI) má pracoviště i ve všech krajských městech. V čem je výjimečné to brněnské, popisuje jeho vedoucí David Macek. Kolega Petr Uherka představuje nový typ lycea a kolegyně Irena Palánová aktivity Národního centra Europass ČR.

Inspirace **Strany 44-50** ►

Svět českého vzdělávání je povzbudivě živý a kreativní. Existuje celá řada projektů a aktivit, které pomáhají na lokální i celostátní úrovni. Přinášíme tipy na ty nejzajímavější z nich.

Další články, videa a podcasty najdete na webu EduRevue.
www.edurevue.npi.cz

Tématu revize RVP středního odborného vzdělávání se věnuje web:
revize.rvp.cz/sov

Markéta Beková
šéfredaktorka

Téma čísla: Střední školy 2.0

Na úvod zkuste malý experiment. Zeptejte se někoho, kdo se profesně nevěnuje oblasti vzdělávání, kolik si myslí, že máme oborů na středních školách. Pokud tipne 281, pograttulujte mu, protože trefil správnou odpověď. Velký počet oborů je jedním z důvodů, proč nyní probíhá debata o potřebě inovace oborové soustavy. Ta současná nenabízí dostatečnou míru transparentnosti a flexibility, která by umožňovala žákům a žákyním snadnější mezioborovou propustnost i oddálení profesní volby, jež může být ve věku patnácti let pro mnohé obtížným rozhodnutím. Zvláště ve světě rychle se měnících technologií, digitalizace, nástupu AI a proměn na trhu práce, které v důsledku jmenovaných změn nastávají. Proto se v čísle věnujeme představení konceptu Lycea 2.0, kte-

rý je jednou z možných odpovědí na současné výzvy. „Nové kurikulum pro Lyceum 2.0 má být mnohem integrovanější a otevřenější, než je dnes obvyklé. Nový koncept má mladým lidem pomoci lépe se vyznat sám v sobě a profesně se zorientovat,“ říká v rozhovoru Petr Uherka, který se dlouhodobě věnuje systémovým změnám v oblasti vzdělávání. Zároveň nepochybně potřebujeme kvalitní odborné školy, které připravují své studující na profesní výzvy. I instituce, které umí zapojovat žáky do školního ekosystému a dávají jim příležitost organizovat toho více než jeden maturitní ples. A protože se mění také gymnaziální vzdělávání, navštívili jsme Gymnázium Na Zatlance, které před lety otevřelo unikátní třídu Alt, na níž je vidět, jakou podobu může mít gymnaziální vzdělávání v 21. století. ■

Jsme hrdí na účast v kampani Měníme osnovy s těmito partnery

Zeptali jsme se na vizi dobře nastaveného středního školství

Ivo Jupa

ředitel Národního pedagogického
institutu

Lepší orientace v oborech

V časech, kdy jsem se zajímal o střední školu z pozice žáka, bývala situace „u nás“ v okresním městě přehledná. Stejně tak byl z dnešního pohledu jednoduchý a přehledný i svět, na který nás školy připravovaly. Myslím, že dnes nenajdeme nikoho, kdo by neviděl a necítil, že ten dnešní svět, ve kterém budou středoškoláci žít a pracovat, je opravdu jiný. Kdybych si mohl něco přát, tak bych se rád vrátil k přehlednosti. Nikoli však k přehlednosti z konce minulého tisíciletí, ale k přehlednosti a srozumitelné prostupnosti v soustavě oborů a škol, které budou odpovídat na to, co žáci jako občané a jejich budoucí zaměstnavatelé potřebují. Takovou přehlednost ale zřejmě nezažijeme seznamem oborů a škol, které byly odpovídající někdy před koncem minulého tisíciletí. ■

**Leona Gergelová
Šteigrová**

ředitelka odboru kurikulum a další
vzdělávání, Národní pedagogický institut

Neobejdeme se bez hybridních forem odborného vzdělávání

Odborné vzdělávání tvoří mnohodomenný prostor, ve kterém se setkávají různé formy formálního i neformálního vzdělávání jak pro mladou generaci, tak pro dospělé. Připravuje žáky, studenty i dospělé k tomu, aby se dobře uplatnili v celoživotní perspektivě na dynamicky se měnícím trhu práce v mezinárodní konkurenci. Vyžaduje to propojování počátečního a dalšího vzdělávání, ale i zaměření středoškolského odborného vzdělávání a přípravy v širokoprofilových oborech vzdělání tak, aby tvořilo dobrý kompetenční základ pro možné změny profese a získávání nových kompetencí a dovedností. Musíme posílit možnosti žáků a studentů sestavit si vlastní vzdělávací cestu podle individuálních předpokladů a zájmů. Neobejdeme se bez podpory hybridních forem odborného vzdělávání, tzn. ve školském systému a na pracovištích. Současné práce na inovaci oborové soustavy a revizi RVP SOV jsou důležitým krokem na této cestě. ■

Helena Úlovcová

ředitelka odboru vzdělávání, Hospodářská komora České republiky

Potřebujeme prostupný vzdělávací systém

Klíčový je prostupný vzdělávací systém usnadňující flexibilní pohyb jednotlivců mezi počátečním a dalším vzděláváním (formálním a neformálním), informálním učením a uznáním jeho výsledků podle zákona č. 179/2006 Sb. Pro naplnění vize je zásadní systémové zapojení sociálních partnerů do formulace vzdě-

lávacích politik, sektorových strategií dovedností, definování kvalifikačních požadavků trhu práce a identifikace nových kompetencí jako datového východiska pro tvorbu modularizovaných vzdělávacích programů propojených s profesními kvalifikacemi NSK až po možnost realizovat výuku duální formou ve firmách. ■

Petr Bannert

ředitel odboru středního, vyššího odborného a dalšího vzdělávání, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Srozumitelné kontinuum vzdělávacích cest

Základem je přehledná a prostupná soustava se srozumitelným kontinuem vzdělávacích cest, která každému umožní dosáhnout svého maxima při získání vzdělání, ale také návrat při doplnění, rozšíření či prohloubení svých kompetencí podle svých potřeb i trhu práce.

Vzdělávací obsah pak podporuje kompetenční učení, rozvoj měkkých

dovedností, jako je komunikace, týmová práce, kreativita, kritické myšlení a schopnost řešit problémy. Současně by měl nabídnout a podporovat inovace ve výuce a technologiích, klást důraz na propojení s reálným pracovním prostředím. Žákům by měl dávat podmínky a prostor pro získání širokého přehledu a mezidisciplinárních dovedností, ale také možnost specializace. ■

Jiří Horecký

prezident Unie zaměstnavatelských svazů ČR

Větší transparentnost a flexibilita

Stávající oborová soustava vznikla v jiné ekonomické situaci, a proto je nutné ji modernizovat, zvýšit její transparentnost a flexibilitu.

Dobře nastavené odborné školství musí reagovat na potřeby trhu práce a individuální rozvoj žáků. Klíčová je spolupráce škol s firmami, stáže a moderní technologie ve výuce. Kariérní poraden-

ství by pak mělo žákům pomoci najít vhodnou profesní cestu.

Nutná je také prestiž odborného vzdělávání skrze kvalitní pedagogy, propagaci úspěšných absolventů a podporu regionálních specifik. Školy by měly nabízet rekvalifikace a celoživotní vzdělávání, aby se lidé mohli přizpůsobit technologickým a ekonomickým změnám. ■

Jakub Vrzal

předseda Středoškolského parlamentu Kraje Vysočina

Reforma školských rad jako cesta k narovnání pozic

Klíčem k ideálnímu školnímu prostředí je zohlednění rostoucí schopnosti žáků uvědomovat si své potřeby. Je třeba vnímat, že pohled pedagogů a studentů na ideál školství se může lišit. My studenti máme ale slabší pozici k prosazování našich potřeb. Vidíme, co bychom rádi zlepšili, abychom se učili efektivně, ale kvůli odlišnosti po-

stoje některých pedagogů chodíme do školy s pocitem bezmoci.

Cestou k narovnání vzájemných pozic může být reforma školských rad, a především aktivně podporovaná víceúrovňová participace mládeže, která by krom prosazování názorů rozvíjela kompetence zúčastněných v oblastech, které škola zatím efektivně rozvíjet neumí. ■

Benjamin Šimsa

analytik PAQ Research

Odborné školy jako centra celoživotního vzdělávání

Aktuální oborová soustava žáků vede k příliš brzké specializaci. Dobře nastavený systém by měl poskytnout rozšířený odborný základ zvyšující flexibilitu absolventů na trhu práce a umožnit většímu podílu studentů pokračovat k maturitě nebo na VŠ.

Až 7 % žáků u nás nedokončí SŠ. Důležitou úlohou systému je snižování ne-

úspěšnosti mj. skrze vyšší zastoupení podpůrných pozic a zvyšování horizontální propustnosti.

Klíčové je také větší zapojení odborných škol ve vzdělávání dospělých vzhledem k proměnlivosti trhu práce. To zatím v ČR není příliš rozšířené. Právě odborné školy však mají výjimečné postavení pro to, aby se staly hlavními centry celoživotního vzdělávání. ■

Silvie Pýchová

ředitelka Partnerství pro vzdělávání 2030+

Zapojení mladých lidí do života školy i společnosti

Od středního školství, včetně odborného, bych v 21. století očekávala, že bude pro mladé lidi atraktivní a bude prostředím, kde mohou růst a rozvíjet se a hledat oblast svého budoucího profesního uplatnění. Aby tomu tak mohlo být, je potřeba, aby střední školy byly přístupné a propustné,

byly úzce propojené s rychle se měnícím světem práce a aby aktivně zapojovaly mladé lidi do života školy i společnosti. Už na střední škole by člověk měl zažívat pocit zodpovědnosti nejen za sebe, ale být užitečný i ostatním a skrze své odborné zaměření se učit hledat kreativní řešení složitých problémů dneška. ■

Střední vzdělávání v České republice

zdroj: ČŠI, MŠMT, NPI

Pokračuje trend mírného růstu počtu středních škol, a to převážně soukromých. Jejich počet tvoří téměř čtvrtinový podíl na celkovém počtu středních škol. Obdobná situace je u vyššího odborného vzdělávání s 27% podílem soukromých institucí, na rozdíl od základního vzdělávání, kde soukromé školy představují přibližně 7 % jejich celkového počtu. Poptávka po tomto typu škol a iniciace jejich vzniku může souviset s nespokojeností části rodičovské veřejnosti se vzdělávací nabídkou či kvalitou poskytovaného vzdělávání ve veřejných středních školách.

Celkový počet žáků na středních školách setrvale roste v souvislosti s demografickým vývojem a migrací cizinců. Jejich každoroční nárůst (ve školním roce 2023/2024 o více než 21 tis.), včetně nově přijatých uchazečů do 1. ročníku v počtu vyšších jednotek tisíc, s sebou přináší problémy se zajištěním dostatečné kapacity škol. Tyto výzvy řeší zvláště hlavní město Praha, kde je poptávka nejvyšší. Průběžně se zvyšuje podíl cizinců. Aktuálně tvoří 3,5 % z celkového počtu žáků středních škol, přičemž více než polovina z nich jsou Ukrajinci. ■

Školy se středním vzděláváním

Sledovaný parametr ČR	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Počet škol celkem	1 285	1 294	1 304
Z toho počet škol pro žáky se SVP	137	138	140
Podíl veřejných škol (v %)	74,2	73,6	73,2
Podíl soukromých škol (v %)	22,3	22,9	23,3
Podíl církevních škol (v %)	3,4	3,5	3,5
Počet tříd	19 995	20 378	20 938
Počet tříd v denní formě vzdělávání	19 029	19 446	20 030

Současná struktura oborové soustavy

126 650

žáků vstoupilo
do 1. ročníku SŠ
v září 2023

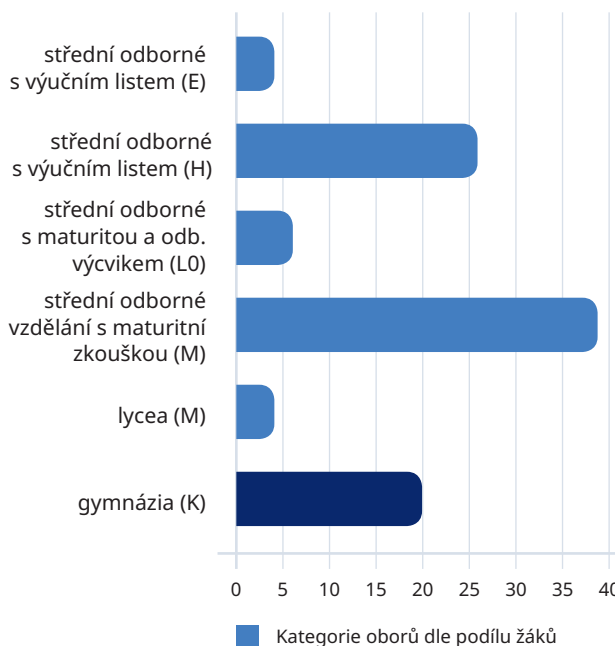
1304

středních škol

281

oborů vzdělání,
27 skupin oborů
vzdělání

→ 126 650 žáků a kde je najdeme

Kategorie středního vzdělávání

E

Střední vzdělání s výučním listem (především pro žáky se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním) – délka studia 2–3 roky

H

Střední vzdělání s výučním listem – délka studia 3 roky

K

Střední vzdělání s maturitní zkouškou všeobecné (gymnaziální) – délka studia 4 roky

L

L0 Střední vzdělání s maturitní zkouškou
odborné vzdělání s odborným výcvikem – délka studia 4 roky

L5 Nástavbové studium poskytující vzdělání s maturitní zkouškou po získání středního vzdělání s výučním listem – délka studia 2 roky

M

Střední vzdělání s maturitní zkouškou odborné – délka studia 4 roky
Střední vzdělání s maturitní zkouškou obecně odborné (lyceum)

Jako ředitel musím dohlédnout dál než k maturitě

Text: **Libor Hruška**

Chemickou průmyslovku s přírodovědným lyceem v Brně vede Vilém Koutník už od roku 1996. V letošním školním roce škola otevřela druhou budovu a rozšířila se o gymnázium s chemickým zaměřením. Jak vznikal unikátní školní vzdělávací program a jak se dají pro přírodní vědy nadchnout děti z mateřských škol?

Nestvořili jste si otevřením gymnázia sami sobě konkurenci?

To určitě ne, na zájmu o stávající obory se to při loňských přijímačkách vůbec neprojevalo. A zájem o gymnázium byl neuvěřitelný, i když jsme ho nijak zvlášť nepropagovali.

Na nové veřejné gymnázium zřizované Jihomoravským krajem se v Brně čekalo třicet let. Proč ale zrovna chemie?

Po chemicky vzdělaných maturantech a maturantkách u nás byla dlouhodobá poptávka, firmy i vysoké školy po navýšení jejich počtu volaly už desítky let a kraj se s tímto pohledem ztotožnil. Nové gymnázium bylo požadavkem odbor-

né praxe, univerzit i výzkumných center a všichni se také přímo podíleli na jeho vzniku.

Jakou formou?

My se setkáváme dlouhodobě, takže to nebylo: „Dobrý den, já jsem nějaký Vilém Koutník a chtěl bych si otevřít chemické gymnázium.“ Vysoké školy a odbornou praxi jsem začal navštěvovat už v devadesátých letech, kdy jsem nastoupil do funkce ředitele. Podobně jako nyní u gymnázia jsme postupovali v době, kdy jsme průmyslovku rozšiřovali o přírodovědné lyceum. Máme takzvaný rozšířený poradní sbor, jehož součástí jsou akademičtí funkcionáři univerzit, kde chemie hraje zásadní roli, a také ředitelé firem. Společně jsme

dávali dohromady školní vzdělávací program, a dokonce jsme dohodli, že některé oblasti odučí přímo vysokoškolští pedagogové a zástupci výzkumných center.

Jak konkrétně to máte vymyšlené?

Bavíme se o třetím a čtvrtém ročníku, kde budou mít gymnazisté disponibilní hodiny a volitelné předměty. Je to vymyšleno tak, že

Foto: David Háva

některé volitelné předměty odučí v prvním pololetí například Chemická fakulta VUT v Brně a ve druhém pololetí Fakulta stavební. A jiného předmětu se zase ujmou vyučující z Masarykovy univerzity nebo Mendelovy univerzity či lidé z výzkumu.

S kolika školami jste ŠVP dávali dohromady?

Fakulty z VUT už jsem zmínil. Z Masarykovy univerzity spolupracujeme

Vilém Koutník

Vystudoval Agronomickou fakultu Vysoké školy zemědělské v Brně (dnešní Mendelova univerzita), Fakultu stavební VUT v Brně a Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy. Na dnešní Mendelově univerzitě působil jako odborný asistent v Ústavu chemie a biochemie Agronomické fakulty. Od roku 1996 vede chemickou průmyslovku, kterou sám absolvoval.

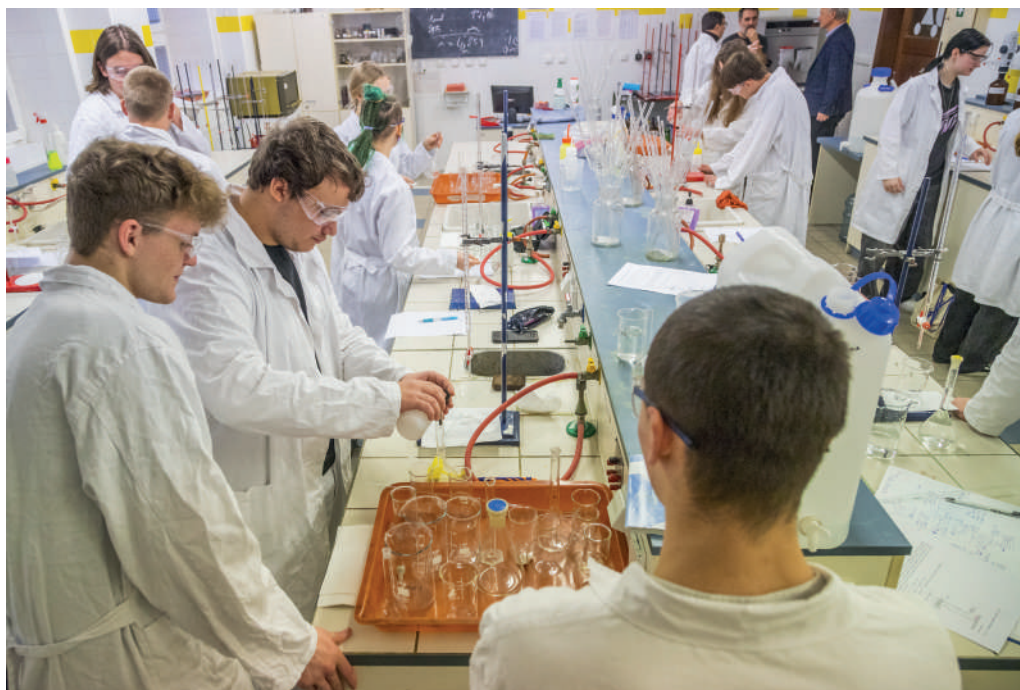
s Přírodovědeckou a Farmaceutickou fakultou, z Mendelovy univerzity s fakultami Agronomickou, Lesnickou a dřevařskou a Zahradnickou. Nad ŠVP jsme se potkávali ještě se zástupci Univerzity obrany, konkrétně z Ústavu ochrany proti zbraním hromadného ničení. Škola není ostrov a vy jako ředitel musíte dohlédnout dále než jen k maturitě. Musíte stále uvažovat o vzdělávací vertikále, o tom, kam budou vaši absolventi následně vstupovat. Střední škola zde není sama pro sebe, ale pro společnost. A ta musí říct, co si přeje a jaké absolventy bychom měli „produkovat“. A tak to platí i pro náš vztah se zaměstnavateli – část výuky proto žáci v rámci projektových dnů nebo týdnů absolvují přímo v konkrétních firmách.

Je složité zájemcům o studium nebo jejich rodičům vysvětlit, jaký je rozdíl mezi jednotlivými obory, co se budou učit na gymnáziu, co na lyceu a co na průmyslovce?

Důležité je se s žáky a jejich zákonnými zástupci pobavit o tom, čím je škola zaměřená na chemii oslovila. Zdali je láká taková ta klasická badatelská chemie v bílém plášti, zaměstnání v konkrétním odvětví, nebo spíše další studium příbuzných oborů, například medicíny. Silnou stránkou gymnázia a lycea je orientace na všeobecný přehled, na průmyslovce zase žáci tráví více času v laboratořích, a získají tedy více odbornosti. Máme velkou výhodu v tom, že mnoho dětí, které se k nám hlásí, už má nějaký plán, kam zamířit po maturitě. Vědí, co od střední očekávají.

Původní budova školy a nové gymnázium jsou od sebe půlhodiny chůze. Pendlujete mezi dvěma ředitelny?

Ano. Tu novou zatím nemám zabydlenou, většinu času jsem ve své původní.

Máte jeden společný sbor, nebo dva samostatné?

Zatím je to trochu mix, protože na gymnáziu máme teprve devadesát žáků ve třech třídách prvního ročníku. Nestačilo by to na plný úvazek, a tak většina vyučujících pendluje mezi oběma budovami. Až se na gymnáziu dostaneme na plánovaných dvacet tříd, budou vedle sebe fungovat dva sbory samostatné. Rád bych ale, aby nebyly izolované, naopak aby se učitelé znali a pravidelně se potkávali. Klidně alespoň při neformálních příležitostech. A to samé by

mělo platit pro žáky, ti z gymnázia budou například chodit na část laboratoří do průmyslovky, neboť některé vybavení máme pouze tam. Nedávalo by ani smysl mít vše zdvojené.

V Česku chemie podle různých studií patří k nejméně oblíbeným předmětům na základních školách. Kde se berou devátáci a devátačky, kteří se k vám hlásí?

Na to je jednoduchá odpověď – jsou to děti, které chemie baví. To, co zmiňujete, určitě neplatí plošně. Jsou základní školy, ze kterých se

» Tříletý učební obor mě naučil určité skromnosti a také smyslu pro povinnost

abychom věděli, jaká je úroveň vědomostí jednotlivých žáků.

Takový audit...

Ano, dalo by se to tak říct. Následně přijímáme opatření, aby se žáci srovnali na podobnou úroveň. Učitel samozřejmě nemůže nechat zahálet ty, kteří jsou dobří, a naopak. Ve vyučovacích hodinách se vše nestihne. Navazovat musí konzultační hodiny, které má povinně vypsány každý vyučující v rozsahu dvou hodin týdně. A své spolužáky, kteří potřebují podporu, doučují i žáci, tak to máme domluvené se studentskou radou. A také je potřeba zadávat domácí úkoly v požadovaném rozsahu, aby žáci dohnali to, co na základních školách nezvládli.

Vy jste na škole, kterou nyní vedete, v sedmdesátých letech sám studoval. Kdo pro chemii nadchnul vás?

U nás byla chemie v rodině. Otec byl chemik, mimo jiné působil na tehdejší Vysoké škole chemicko-technologické v Pardubicích. V šedesátých letech jsme se přestěhovali do Brna. Zde otec nastoupil do nově založeného národního podniku Lachema. Takže když jsem se v deváté třídě rozhodoval, jakou školu zvolit, měl jsem jasno – Střední průmyslová škola chemická

Brno! Avšak okolnosti způsobily, že jsem se na průmyslovku nemohl hlásit. Po radě od rodičů jsem se šel učit drogistou. Chemie tu také byla výrazně zastoupena a na vysněnou chemickou průmyslovku jsem se dostal později. Zkušenosti z drogerie vůbec nelituji. Naopak, byla to výborná příprava do života.

Co vám tehdy učební obor dal?

Ten tříletý učební obor mě naučil určité skromnosti a také smyslu pro povinnost. Od patnácti jsem si musel na praxi v obchodě sám nanosit zboží, vyskládat ho, naučit se texty z etiket, návodů, ale také komunikovat se zákazníky. Naši zkušení mistři odborného výcviku a učitelé se vyznali v psychologii a učili nás, jak na zákazníky v obchodě zapůsobit. Smyslem bylo, abychom zákazníka poznali, a tudíž ho oslovili, poradili a následně prodali co nejvíce zboží.

Tyhle měkké dovednosti se hodí i na ředitelské pozici, ne?

To určitě ano. *(smích)* V obchodě jsem si osvojil kompetence, které bych asi jinak nezískal. Jsou to dovednosti, které využívám celý život.

Co vaše škola dělá pro propagaci chemie?

Stejně jako se musím v rámci vzdělávací vertikály dívat nahoru, musím

nám pravidelně hlásí hodně dětí, a další, ze kterých vůbec. Je zřejmé, že zájem žáků o chemii je závislý na učitelích, na tom, jak dokáží žáky nadchnout. Každá škola je originál.

Předpokládám, že různá je i úroveň znalostí studujících, kteří ze základních škol přicházejí. Jak je těžké srovnat v prvním ročníku startovní čáru?

Myslíte v chemii? Jasně, ani jednička na vysvědčení mnoho neznamená. Úroveň znalostí a dovedností je různá. Na úvod si děláme testy,

mě zajímat i to, co střední škole předchází. Proto jsme u nás otevřeli Přírodovědné motivující centrum, k jehož založení mě inspirovala návštěva naší spřátelené školy v německém Stuttgartu. Děti zde chceme hravou formou nadchnout pro přírodní vědy, zejména pro chemii. V drtivé většině k nám chodí žáci základních škol – a nejenom deváťáci. Programy máme i pro děti z mateřských škol.

Co těm nejmenším ukazujete?

Jsou to například jednoduché pokusy s naprosto bezpečnými chemikáliemi potravinářského charakteru. Máte třeba šťávu z červené řepy a tu odbarvíte. Nebo naopak bezbarvý roztok. Něco do něj kápnete a on se najednou zabarví. Děti z toho bývají nadšené. I takto podchytíme nějakého toho budoucího chemika nebo chemičku.

Zároveň ale spolupracujete i s jinými středními školami z regionu...

Ano, stali jsme se Centrem odborného vzdělávání v oblasti chemie pro Jihomoravský kraj. Jsme tu pro školy, které nemají tak dobře vybavené laboratoře. Poskytujeme jim prostor pro výuku. Tu spolupráci lze nastavit různě, někdy jen pronajímáme laboratoře, jindy žáky z jiné školy vyučují přímo naši zaměstnanci.

Měl jste někdy chuť školství úplně opustit?

Ne. Je to sice práce jako na houpačce, dnes a denně řešíte nejen spoustu příjemností, ale i nepříjemností, ale o odchodu jsem nikdy neuvažoval. Podobné to určitě bude v každé práci. A tady, když se ohlédnete, vidíte, že za vámi opravdu něco zůstává.

Navíc celý proces budování gymnázia pro vás musel být novým profesním impulzem, ne?

To máte pravdu, to byla bomba! Nové výzvy dávají práci, kterou

O škole

Střední průmyslová škola chemická a gymnázium (SPŠCHG) Brno připravuje žáky v těchto studijních oborech: Aplikovaná chemie, Analýza potravin, Přírodovědné lyceum a Gymnázium. SPŠCHG má od letošního školního roku dvě pracoviště, a to gymnázium, které sídlí v rekonstruované budově na Pionýrské ulici, a původní SPŠCH na Vranovské ulici.

člověk dělá desítky let, zase nějakou novou dynamiku. Jsou ale věci, které se nemění.

Jaké to jsou?

Jako ředitel mám stále dva hlavní cíle. Prvním je, abychom byli vzdělávací institucí dobře zapsanou ve

společnosti, v regionu, aby s našimi absolventy byla spokojenost ve firmách a na vysokých školách. A tím druhým? Abychom byli místem, kam lidé chodí rádi – pedagogové, nepedagogičtí pracovníci, žáci, ale třeba i rodiče. To je nikdy nekončící proces. ■

Jak na ICT revize pro odborné školy?

Již od září 2025 mají všechny střední odborné školy včetně učilišť, lyceí a konzervatoří povinnost vyučovat ve všech ročnících podle aktualizovaného ICT kurikula, schváleného v roce 2023.

Co se pro střední odborné školy mění?

Vzdělávací oblast: **Informatické vzdělávání**

Klíčová kompetence: **Digitální kompetence**

Průřezové téma: **Člověk a digitální svět**

Kde najdu kompletní informace?

Na webu digitalizace.rvp.cz/sov

Přihlaste se na kurz nebo další akci nebo si objednejte konzultaci

Kdo mi s tím pomůže?

NPI nabízí metodickou podporu zdarma až do konce roku 2025.

Vzdělávání a sdílení

Kurzy

- prezenční nebo online
- pro jednotlivce i celé sborovny
- pro rozvoj digitálních kompetencí i k nové informatice včetně témat umělé inteligence nebo kybernetické bezpečnosti

Workshopy, konference, kulaté stoly

Akce ke sdílení zkušeností (DIGI plovárny, DIGI akce, DIGI roadshow)

Individuální konzultace

IT guru (k digitální infrastruktuře školy, s nabídkou IT auditu zdarma)

KIM (jak na DIGI v předmětech)

Konzultant ŠVP na míru

Videa, podcasty, inspirace pro výuku v jednotlivých předmětech

Podcasty (KYBcast, Škola DIGI IN, Digiděti ve škole)

Metodická vysvětlení (ke stažení v pdf nebo v tištěné podobě na krajských pracovištích) – návody, jak na informatické vzdělávání v oblastech:

- Data, informace a modelování
- Tvorba, testování a provoz softwaru
- Informační systémy
- Digitální technologie

Materiály pro jednotlivé předměty

UŠI na vlastní oči

Text: **Petra Svoboda**

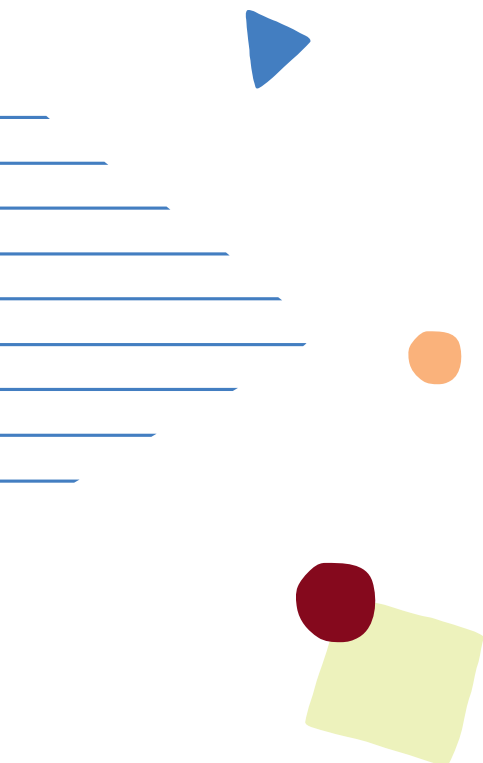
Příběh Unie škol inovativních neboli UŠI se odvíjí asi rok a půl. Iniciátorem spolku, který dává žákům zatím ze 13 středních škol právo výrazně se podílet na chodu a proměně školy, je ředitel jedné z nich. Nicméně téměř vše si studenti a studentky aktivně organizují sami. Co se to tady vlastně chystá a jak spolek vznikl?

Na počátku Unie škol inovativních bylo setkání Radko Sáblika, ředitele Smíchovské střední průmyslové školy a gymnázia (SSPŠaG), s ředitelkami a řediteli Gymnázia Jana Keplera z Prahy, Gymnázia Josefa Jungmanna z Litoměřic, SUPŠ Jihlava-Helenín a Střední průmyslové školy a Obchodní akademie, Brun-

tál. Stáli o komunitní propojení studentů a projektů ze svých škol a rozhodli se uspořádat kemp, kam z každé školy přijel ředitel s jedním učitelem a třemi studenty. Na tomto kempu se jasně ukázalo, že je možná komunikace mezi řediteli, učiteli a studenty a při vymýšlení spoluprací se již na věkové či formální rozdíly zapomeno. A proto-

že studenti opravdu začali vzápětí realizovat vzájemné návštěvy škol, sjeli se na druhý kemp po necelém roce zakladatelé znovu, aby si řekli, co dál. A tehdy ředitelé založili spolek se zábavným názvem UŠI jakožto fyzické osoby, protože školy spolky podle zákona zakládat nemohou.

Jeden z nejaktivnějších studentů v UŠI Ondřej Kondrčík popisuje, co vše spontánně vzniklo od té doby. „Dali jsme dohromady skupinu studentů a studentek, kteří tvoří Studentský manažerský tým UŠI a unii de facto řídí. Potkali jsme se vloni na jaře a v prosinci znovu. A k tomu ještě proběhly dva mediální kempy, kam se sjeli studenti, kteří založili mediální týmy na jednotlivých školách. Výsledkem jejich spolupráce je mimo jiné nové mediální studio

na průmyslovce v Heleníně podle vzoru naší smíchovské průmyslovky, a chystají se studia i v Bruntále a Táboře. A úplnou novinkou jsou tzv. aktivizačně inspirativní výjezdy zvané IMPULSY.“

Setkání v Litoměřicích

Je středa ráno a v jedné z učeben Gymnázia Josefa Jungmanna v Litoměřicích pracují studující po skupinkách na nápadech, jak vylepšit svou školu. Poprvé v dějinách UŠI se koná aktivizačně inspirativní výjezd, což je koncept setkávání, který si vymysleli žáci sami a také ho sami organizačně realizují. Ředitelé a učitelé jim to umožňují a nechávají se pozvat jako hosté. Už teď je naplánována řada výjezdů do dalších škol.

Studující se sejdou na tři dny v jedné ze škol, aby takříkajíc infiltrovali místní kolegy svými myšlenkami a inovativním přístupem. Zdá se, že za tři dny se toho dá hodně stihnout. Z úst litoměřických studujících například zaznívá, že by potřebovali lépe pochopit přínos předmětu Osobnostní a sociální výchova. Dále že by stálo za to zorganizovat školní olympiádu, kde by z kapacitních důvodů půlka školy sportovala a druhá se vzdělávala na zajímavých přednáškách. Přichází i nápad na vytvoření studentského PR týmu školy, který v následujících hodinách získává téměř profesionální základní formu ve složení asi dvanácti žáků.

Prezentace pracovních skupin se účastní i místní ředitelka Radka Balounová. Ta na vše rychle a živě reaguje a nic z vyřčeného nenechá v teoretické rovině, natož aby řekla, že něco nejde. Naopak. Její chování k aktivním studentům se nese v naději na rovnocennou spolupráci. Komentuje vše z praktického hlediska včetně poznámky, že „když si nikdo čas nenajde, školní časopis existovat nemusí“, a zve studenty na stranu pedagogů ve smyslu: „Pojďme o tom rozhodovat prostě společně.“

K Osobnostní a sociální výchově ihned nabízí, že ve spolupráci s pedagogy zašle studentům podklady, co vše je možné realizovat, aby pochopili, jak důležitý předmět to je. Právě se rodičího PR týmu se ptá, zda by kromě osobní studentské prezentace gymnázia v posledních ročnících základních škol v regionu nebylo dobré i natáčet krátká videa na TikTok, protože je to síť, která je mladé generaci možná ještě blíže než Instagram a Facebook. V místnosti zavládne mírně zaražené ticho, z něž vyplývá, že to většině studentů připadá pod úroveň, protože mají TikTok spojený s kvalitativně jiným obsahem. I další diskuse je dobrým příkladem toho, jak se v rámci UŠI

různé generace mohou snadno domluvit a tvořit opravdu společnou školu.

Co na vše říkají učitelé

Neobává se paní ředitelka, že tak výrazná aktivita studentů „navíc“ naruší chod gymnázia, docházku a kvalitu studia? „Ne, já se toho nebojím,“ říká už ve své ředitelně Radka Balounová. „Je potřeba to zavádět postupně, dostatečně o tom informovat pedagogy a dobře si to nastavit. Už asi tři nebo čtyři učitelé od nás zažili nějakou aktivitu unie a sdíleli to s kolegy. Dnes představí UŠI celému sboru pan ředitel Sáblik.“ A není těch změn pro pedagogy příliš? „No právě že teď se stejně ve školství všechno mění. Když jsem psala koncepci školy na šest let dopředu, tak v bodě participace studentů jsem zdůraznila, že se budou podílet na všem. A také jsem řekla na studentské radě, že si umím představit tu participaci větší. Například, že když se třeba bude projednávat něco palčivého, co souvisí s konkrétními studenty, tak že ti studenti přijdou přímo na pedagogickou radu. Takže se nebude jednat o nich bez nich.“

Prý je to pro některé pedagogy zatím nepředstavitelné, ale paní ředitelka věří, že tudy vede cesta. „Jde také o to, aby vyučující studentům nedělali problémy,“ dodává. „Takové to: kde jste zase byli, tak si vás hned vyzkouším. Je důležité, aby si uvědomili, že pořádání takovýchto aktivit pomáhá studentům vylepšovat životně důležité kompetence, které se jim budou v životě hodit. A tím nechci shazovat důležitost výuky třeba dějepisu nebo fyziky, naopak bych byla ráda, kdyby si obě strany šly naproti a aby studenti dostali možnost se vzdělávat podle svých individuálních potřeb a zájmů.“

Ostatně už jen organizací akce, včetně zajištění ubytování, jídla,

Patrik Müller

Jen si to odsedět je škoda času

První aktivizační výjezd UŠI do litoměřického gymnázia organizoval Patrik Müller, student prvního ročníku SSPŠaG v Praze. Bydlí v Litoměřicích, takže se to hezky propojilo. Jako prvák je v unii jedním z nejmladších.

Patriku, už jste předtím něco takového někdy organizoval?

Ne, to je poprvé. Na základní škole jsem byl takovým klasickým žákem, až na střední škole jsem zjistil, že je fakt možné něco takhle aktivně dělat, a přijde mi to skvělé. Do UŠI jsem vstoupil už loni v říjnu. Získávám hodně zkušeností, co se týče práce v týmu a plánování akcí.

Co organizace takového výjezdu obnáší a kolik vás tu je?

Starám se o všechny, kdo přijeli, aby věděli, kdy a kde mají být a co tam mají dělat. Zajistil jsem pro ně visačky, stravování a ubytování. Studentů ze zdejšího gymnázia je tu sedmáct, pak přijely dvě dívky z průmyslovky z Helenína, jedna z Prahy z Gymnázia Jana Keplera, jeden student z Opavy a já, takže plus pět. Je zrovna pololetí, takže hodně lidí ještě dohání testy, jinak by jich přijelo víc.

A vy máte pololetí uzavřené?

Ano, já už mám všechno hotové. Jsem ve škole v programu pro podporu aktivních studentů, takže se na mě nevztahuje 75 procent povinné docházky. Ale zato musím průběžně komunikovat s učiteli a dopisovat si testy.

Když potkáváte studenty z jiných škol, vidíte mezi vámi rozdíly?

Ano, poměrně dost, v UŠI jsou školy různého zaměření. Jde nám o vzájemnou inspiraci. Teď se například přidala Střední škola spoju a informatiky z Tábora, a tak sdílíme zkušenosti, co se týče mediální tvorby, fotografování nebo natáčení krátkých filmů.

Je něco, co byste chtěl vzkázat studentům nebo učitelům?

Studentům to, že chodit do školy si to odsedět je strašná škoda času, protože toho můžete dělat daleko víc pro sebe i pro svoje budoucí zaměstnání. Není důvod mrhat časem na věci, které vás v ničem neposouvají. A učitelům nevím, protože jsem zvyklý, že ti u nás ve škole mě podporují. ■

volných učeben a zodpovědnou přípravou programu, studenti získávají spoustu cenných zkušeností. Vzniká aktivní komunita mladých lidí z celé republiky, která se momentálně například chystá uspořádat profesionální festival, kde se společně jako studenti středních škol z celé republiky po-

tkají a vzájemně se budou inspirovat. Co se v unii děje, studující otevřeně sdílí na jejich webových stránkách unieskolinnovativnich.cz tak, aby i ti, kdo se zrovna neúčastní, věděli, co je nového a také aby se kdokoli z učitelů nebo rodičů mohl podívat, na čem zrovna pracují. Již vytvořená komunita aktivních

studentů není jen pro školy v UŠI, ale i pro skupiny či jednotlivce, kteří chtějí reálně spolupracovat.

Jak si vzájemně nekomplikovat život

Nakolik dostane střední škola, která do UŠI vstoupí, „za uši“? Anebo snad začne mít konečně „za uši-ma“? Ředitelé škol, kteří vstoupili do unie, jsou změnám samozřejmě nakloněni, ale podle vyprávení aktivních studentů je zatím rozhodně ne všichni učitelé dokáží brát ve vzdělávacím procesu partnersky. „A právě o tohle nám jde,“ říká Radko Sáblik. „Neřekl bych, že by UŠI byla pro tradičnější školu rozbuškou, spíš takovou ozdravnou bouřkou, kdy všem dojde, že mohou spolupracovat a navzájem si nekomplikovat život. Rozhodně z toho nechceme dělat masovku, zájem máme jen o školy, kde to myslí vážně. A hlásí se už i základky, tak uvidíme, možná jim založíme nějakou sekci.“

Členy unie jsou mimochodem i studenti, jejichž škola v UŠI není. „Někteří studenti vyprávějí, že jen tím, že jsou aktivní, jsou tak divní, že je spolužáci i učitelé tzv. „nemusejí,“ říká Sáblik: „Někdy tomu nepříjemnému tlaku okolí podlehnou a stáhnou se, a já se jim nedivím. A někdy to dají. Jen silné osobnosti tohle ustojí.“

S pravdou ven

V jaké fázi vývoje se tedy Unie škol inovativních nachází? „Nechali jsme to přirozeně vzniknout, protože jsme nevěděli, jak to má vypadat,“ vzpomíná Radko Sáblik. „A teď jsme ve fázi ověřování toho, co se vymyslelo, a stabilizace fungování v té sestavě třinácti zúčastněných škol.“ Studenti se rozhodli, že nadešla chvíle, kdy stojí za to uspořádat tiskovou konferenci a představit koncept UŠI veřejnosti. „Snad mě pozvou,“ žertuje Radko Sáblik. ■

Třída Alt

Jedna střecha,
dvě cesty:
Gymnázium,
které mění pohled
na tradiční výuku

Text: **Markéta Beková**

V roce 2017 vznikl na státním gymnáziu unikátní koncept třídy Alt – pojmenované po klávesovém tlačítku, jež zvyšuje funkce. Stejnou roli má hrát i v rámci školy: posouvat gymnaziální výuku, reagovat na nové výzvy a připravovat studenty na budoucnost, která vyžaduje flexibilitu, kreativitu a kritické myšlení.

V Altu jdeme více do hloubky

Jitka Kmentová do loňského školního roku vedla Gymnázium Na Zatlance v Praze 5. V roli ředitelky byla celých 20 let a během této doby vznikl na státním gymnáziu unikátní program Alt, který dodává gymnaziálnímu studiu nový rozměr.

Proč jste se rozhodli v roce 2017 založit na gymnáziu třídu Alt? Co byla vaše osobní motivace?

Zdálo se mi, že máme docela dobrý školní vzdělávací program. Přistoupili jsme k němu poctivě. Vznikal během diskusí se sborem a byl postaven na kompetencích. Myslím, že na tehdejší dobu byl opravdu pokrokový. Ale doba se mění strašně rychle. Program byl z roku 2009 a později mi přišlo, že už nesplňuje představu vize vzdělávání pro 21. století. Také jsem myslela na rodiče, kteří si zakládají soukromé školky i školy, aby své děti vyjmuli z tradičního vzdělávání, a chybí jim v systému návaznost. Tak jsem pro ně chtěla vytvořit nabídku v rámci gymnázia a jiný, alternativní přístup.

A jaká byla motivace kolegů?

Sice jsme měli velmi vyzrálý školní vzdělávací program, ale ne všichni podle něj důsledně učili. Časem se na mě začala obracet skupina kolegů, kterým tento stav nevyhovoval. Chtěli, abych situaci změnila. Jenže já jsem věděla, že nemůžu udělat náhlý řez a všem povinně nařídit, aby od prvního září začali učit jinak. A pak přišel nápad. Vytvoříme ještě jeden školní vzdělávací program, který postavíme na vizích a představách skupiny učitelů, kteří byli ve svém pedagogickém pohledu dál. Tím ne-

Jitka Kmentová

Působila v letech 2004–2024 jako ředitelka Gymnázia Na Zatlance, nyní zde pracuje jako učitelka českého jazyka. Zároveň podporuje ředitele škol v roli průvodkyně programů Ředitel naživo a Lídr školy, v mentorské pozici provází ředitele a učitele středních a základních škol.

chci říct, že ti, kteří se nepřidali do novátorské skupiny, by učili špatně, oni jen neměli tolik odvahy a chuti zkoušet nové věci.

Kolik se takových vizionářů našlo?

Na začátku to byla dvanáctičlenná skupina. Nikdy to nebyla práce jednoho člověka, jednoho ředitele či koordinátora. Bez týmu, který vymyšlení Altu obětoval spoustu času, by to nešlo. A to je pro mě takové poselství. Pokud se má něco stát, tak je potřeba, aby byl lídr, který říká, pojďte se mnou. Ale samotný to nezládne.

Kde se podařilo aktivní učitele propojit?

V té době jsem pořádala pravidelné setkávání s kolegy, kde jsme přemýšleli o budoucnosti vzdělávání. Bylo to dobrovolné a otevřené pro všechny. A přicházeli jen ti, kteří měli zájem. Z toho vznikl tým, se kterým jsme program začali stavět.

Čím jste začínali?

Vycházeli jsme striktně z RVP a stavěli jsme na třech pilířích. První pilíř spočíval v tom, že jsme chtěli zachovat kvalitní akademické vzdělání. Druhý se opíral o osobnostní rozvoj, což bylo v roce 2017 na

gymnázium neobvyklé. A třetí pilíř stál na individuálním přístupu a rozvoji silných stránek. Co se týká kvalitního vzdělávání, tam jsme se shodli na přístupu, že chceme hodně ukazovat souvislosti mezi jevy a jít co nejvíce do hloubky problémů, proto jsme vytvořili integrované předměty, které sdružují několik tradičních školních předmětů; v rozvrhu máme předmět Společnost a kultura, který spojuje humanitní obory, a předmět Přírodní vědy. Tyto předměty vedou učitelé

v tandemu. Pokud porovnáme naše vzdělávací programy, lze říci, že v Altu jdeme více do hloubky a studenti nedostávají tolik jednotlivých informací. Kdežto v tom starším vzdělávacím programu jdeme více do šířky. Studenti dostanou více dílčích informací, ale není čas jít do takového detailu a dbát na propojování informací a jevů. Při tvorbě jsme stavěli na zkušenostech s naším starším vzdělávacím programem a na tom, co jsme už na škole dělali. Pojmenovali jsme

» Ke změně je potřeba lídr, který říká, poďte se mnou. Ale samotný to nezvládne

rému nyní říkáme Via. A zase obráceně, že se zkušenosti z Vii propíší do Altu, což se nakonec stalo, i když ze začátku to tak nevypadalo. Když jsme program vytvořili, tak jsme řekli, že tam budou učit jen ti učitelé, kteří chtějí. A úvazky se nastavily podle toho. Dnes tam učí hodně lidí, kteří dříve učili jen ve starším vzdělávacím programu, protože jsme je přizvali a oni viděli, že to má význam. Pomohlo tomu to, že jsme jim poskytli podporu a materiály, takže nemuseli začínat od píky, a také to, že poznali, že program je živý a práce v něm dává smysl.

V programu Alt se střídají období, ve kterých se žák učí a kdy skládá účty. Jaká je zpětná vazba studentů na takové nastavení?

Pro nás je důležitá hodnota odpovědnosti za své učení, podporujeme studijní autonomii žáků. V tom pomáhá mimo jiné předmět Osobnostní a sociální výchova. Tam se žáci učí rozeznávat své silné stránky a stavět na nich, učí se také zásadám time managementu a spolupráci. Učí se, jak se učit, a získávají informace o různých stylech učení. Rozdělení školního roku na tematická období završená zkouškovým obdobím umožňuje soustředění na učení v jasně vymezeném čase. Je oddělen čas učení a čas, kdy probíhají zkoušky, kolokvia, odevzdávají se výstupy a třeba se také píšou testy.

Ale oproti základní škole to musí být velká změna...

Ze začátku je to pro prváky velký náraz, protože se musí naučit z jejich pohledu velké množství informací. Pak si to ale sedne. Je to v nějaké fázi vždy zátěž, ale na druhou stranu v těch předchozích týdnech bez zkoušení mají čas se učit a plnit úkoly bez toho, aby za to byli hodnoceni nebo sankcionováni za neúspěch. Takže je to pro ně velká zkušenost. Později se naučí oceňovat benefity tohoto modelu a na vysoké škole i při zahraniční zkuše-

nosti to oceňují. Obecně přicházejí a říkají, že to, co se v Altu naučili, má pro ně velkou hodnotu.

Rozhodli jste se být školou, která své know-how otevřeně sdílí. Jaký je zájem?

Myslím, že se o nás už ví, a dost škol se zajímá o to, jak jsme ten program uvedli v život a jaká je podstata našeho učení ve výukových předmětech. Takže zájemcům ukazujeme školu a také jim poskytujeme některé naše materiály, ale vždy dodáváme, že jsme to vytvořili my pro naši potřebu. A oni si to musí ušít sami na sebe. Protože se program nedá jen převzít a bez úpravy přenést do jiné školy. Učíme je přemýšlet nad tím, jak učení nastavit v jejich podmínkách.

Čím si vysvětlujete, že podobných programů není na gymnáziích po ČR více?

Důvod, proč se to snadno nešíří, je podle mě ten, že příprava inovativního programu dá opravdu hodně práce. Máme také zkušenost, že tento náš model nemusí sednout každému studentovi. Alt je spíš pro ty, kterým vyhovuje globální přístup. Někteří potřebují mít učivo dobře strukturované podle předmětů a vyžadují více vedení ze strany učitele. Z mého pohledu je zdravá pluralita a jsem ráda, že se nám oba programy podařilo udržet v jedné škole a že si můžou žáci, ale i učitelé vybírat podle toho, který přístup je jim bližší.

Co pro vás znamená Zatlanka?

Když jsem v roce 2004 na Zatlance začínala, přála jsem si, abychom vytvářeli školu, která je pro žáky i pro učitele příznivým místem, kde se můžou rozvíjet a kde mají různé příležitosti k učení. A to se mi zdá, že se splnilo. Víím, že je do školy obtisknuta spousta lidí, kteří Zatlanku mají rádi, kteří si přejí, aby se škole dařilo, a jsou tu jejich hlavy i srdce, včetně mého. ■

si, co se nám daří, o co nechceme přijít a na čem chceme nový program stavět. A tímto způsobem jsme jej dál rozvíjeli.

Dochází ke vzájemnému ovlivňování tradičního a altového programu, když oba probíhají pod jednou střechou?

Má idea už při vzniku Altu byla, že by se mohly oba programy v budoucnu ovlivňovat. A to, co bude nové, by se mohlo propsat do staršího vzdělávacího programu, kte-

Nemůžeme učit stylem Marie Terezie

Text: **Markéta Beková**

Gymnázium Na Zatlance je známé svou otevřeností k inovacím a důrazem na spolupráci mezi učiteli a studenty. Jak se daří budovat učící se komunitu a proč je důležité myslet na wellbeing učitelů? O tom jsme si povídali s ředitelkou školy Dagmar Škorpíkovou.

Paní ředitelko, jak byste popsala školu, kterou vedete? Zatlanku vnímám jako místo tvořivosti. To je něco, co tu bylo už za mé předchůdkyně, a já se snažím v tom pokračovat. Když kolegové přijdou s nápadem nebo se k nám dostane inovace zvenčí, například v rámci pokusného ověřování MŠMT, často se zapojíme. Máme tu dlouhodobě nastavený trend, že když někdo přinese inspirativní podnět, nehledáme důvody, proč to nejde, ale naopak cesty, jak nápad uskutečnit. Moje role ředitelky je vytvářet prostředí, kde mohou lidé dělat svoji práci tak, jak to v danou chvíli cítí jako nejprínosnější.

Označila byste Zatlanku za učící se komunitu?

Určitě. Tady se všichni neustále učíme. Stačí se zeptat kohokoliv na chodbě. Hodně tomu napomáhá náš školní parlament – studenti

se aktivně podílejí na životě školy, přicházejí s různými nápady a my je reflektujeme. Je to vzájemná spolupráce, řekla bych až symbióza. Škola je živý organismus, kde se učitelé učí od studentů a naopak.

Jaké byly začátky této studentské a učitelské symbiózy?

Vznikla přirozeně z potřeby. Řekli jsme si, že studenti by měli ovlivňovat život školy, a proto jsme jim dali prostor. Klíčové bylo zapojení koordinátora z řad podpůrných pracovníků, který parlament zastřešil. Zpočátku to mělo své porodní bolesti, ale dnes je parlament pevnou součástí školy. Jsme v pravidelném kontaktu – studenti mohou do mého sdíleného kalendáře přidávat schůzky, když chtějí řešit nějakou agendu nad rámec pravidelných setkání. A přináší řadu užitečných podnětů, stejně jako přispívají k projektům ve škole. Třeba teď

intenzivně pracujeme na organizaci Dní pro budoucnost.

Co si pod nimi můžu představit?

Jsou to speciální dny během maturitních zkoušek, kdy chceme nejen uvolnit učitele, ale zároveň nabídnout studentům smysluplný program. Probírají se témata jako životní prostředí, vliv sociálních médií, proměny trhu práce nebo umělá inteligence. Studenti si program sestavují sami a většina aktivit probíhá online, protože se účastníme pokusného ověřování kombinované výuky. Důležité nicméně je, aby po dané akci proběhla reflexe s žáky tak, aby si z celé události odnesli co nejvíc.

Co by se měli žáci na vašem gymnáziu naučit?

Především to, že učení mohou sami ovlivnit. Naším cílem je vést studenty k tomu, aby přemýšleli o vlastních vzdělávacích potřebách. Podporujeme je, ale odpovědnost za jejich vzdělávání leží primárně na nich. V tom navazují na práci mé předchůdkyně.

Proč je pro vás důležité dělat práci tak, jak ji děláte? Kdybyste chtěli, tak byste mohli postupovat více tradičně a spoléhat na to, že jste gymnázium v centru Prahy a převis poptávky máte jistý...

Naším cílem je věci posouvat a nestát na místě. Svět se mění a školství se musí měnit s ním. Nemůžeme učit stylem Marie Terezie. Navíc máme ve sboru lidí, kteří jsou pracovití, erudovaní a jejich práce je musí bavit. A aby vás práce bavila, nemůžete ji dělat stále stejně. Oživení je důležité nejen pro studenty, ale i pro učitele – pomáhá to předcházet vyhoření, což potvrzují i mezinárodní studie.

Podle statistik je každý pátý učitel u nás tímto syndromem ohrožen. Znamená to, že by měl každý pátý začít dělat něco jinak?

Dagmar Škorpíková

Od roku 2025 působí v pozici ředitelky Gymnázia Na Zatlance. Pracovní zkušenosti získala i na soukromých školách. V posledních letech se věnovala mentorské a supervizní práci. Více než 25 let učitelského působení ji provází mise: podporovat studenty v tom, aby byli autonomní a přemýšliví v oblasti vlastního učení.

Určitě. Ale říkáme: *Kdo nehoří, nevyhoří*. Máme tu hodně zapálených kolegů, a proto je důležité hlídat, aby se nepřetěžovali. Pokud vás něco baví a dává vám smysl, měli byste to dělat. Na druhou stranu musíme udržovat zdravou rovnováhu.

A jak takový „drive“ udržet dalších deset let?

Já spíš přemýšlím, jak jej brzdit. (smích) Když mi kolega řekne, že minulý týden pracoval 55 hodin, je to na pováženou. Učitele jejich práce baví, ale jsou unavení. Takže my neřešíme, jak něco rozhábat – pro nás je otázkou, jak udržet tempo, aby bylo zdravé.

Máte na to recept?

Máme externího pedagogického konzultanta, který pomáhá s wellbeingem učitelů. Poskytuje jim bezpečný prostor pro řešení pra-

covních témat, aniž by si narušovali vztahy s kolegy. A je opravdu velice vytížený.

Vy sama jste před lety také čelila vyhoření. Co vám pomohlo?

Když jsem si uvědomila, že něco není v pořádku, zkrátila jsem si úvazek a věnovala se výcviku kouče a mentora. Pomohlo mi to získat odstup a naučila jsem se techniky, které dnes využívám. Proto když za mnou přijde kolega s tím, že chce snížit úvazek, vyjdu mu vstříc.

Jak dnes pečujete o svůj vlastní wellbeing? Jdete kolegům příkladem?

To je pro mě výzva. Nejsem typ člověka, kterého práce zahlcuje, ale chápu, že pro někoho jiného může být stejná pracovní nálož vyčerpávající. Klíčem je respekt – každý máme jinou kapacitu a jiné potřeby. Nemá smysl se porovnávat. Stejně jako ke studentům, i k učitelům bychom měli přistupovat individuálně. Každý má ve školním kolektivu své místo. ■

Dobrá škola? Když se firmy o absolventy perou

Text: **Libor Hruška**

Střední odbornou školu v Sezimově Ústí založil před pětaosmdesáti lety podnikatel Jan Antonín Baťa. Vychovávala zaměstnance pro jeho jihočeskou strojírnou. Dnes se škola vedle strojírenství zaměřuje i na informatiku, elektrotechniku nebo ekonomii. Sedmým rokem ji vede Lenka Hrušková. Jak se podle ní pozná kvalitní výuka a co říká na zcela nový typ lycea?

Před chvílí vám skončila hodina. Co to bylo?
Měli jsme sociální komunikaci a média.

To na technické škole nebude úplně obvyklý předmět, ne?

To úplně ne. Já jsem komunikaci a média přednášela na vysoké, a když jsem přišla sem, na technickou školu, zjistila jsem, že se nejen technici, ale i ekonomové velice špatně vyjadřují. Kromě malé slovní zásoby mají i neobratné vyjadřování, a tak jsme u několika oborů, kde to šlo, tenhle předmět přidali. Ajtáci ho mají ve čtvrtáku, ekonomové ve třetáku a na všeobecném lyceu, které jako zcela nový typ školy pilotně rozjíždíme od příštího školního roku, to chceme jet už od prvéku.

Co na to žáci a žákyně říkají?

V rámci hodin máme třeba rétorická cvičení. Oni se tomu ze začátku smejí, ale pak jim dojde, že je to skvělá příprava na obhajobu maturitní práce i do zaměstnání. Maturitní práce mívají žáci po technické stránce na velmi dobré úrovni, ale často je nedokážou prodat, dostatečně atraktivně odprezentovat. Špatná komunikace je podle mých zkušeností velkou slabinou generace Z.

Sezimácká střední, jak se vaší škole zkráceně říká, je poměrně velkou institucí. Kolik nováčků vám zhruba nastupuje do prvního ročníku?

Když sečtu maturitní obory i učňák, tak je to plus minus 200.

S čím by od vás měli odcházet, co by střední škola měla každému mladému člověku dát do života?

Na tohle se často ptají rodiče. Pro mě jsou klíčové tři věci. Za prvé: Absolvent musí být slušný člověk a morálka pro něj nesmí být cizí slovo. Za druhé: Jsme na odborné škole, takže žák musí být samozřejmě i odborníkem v určité oblasti. A za třetí: Mladí nesmí uváznout v tom našem malém rybníčku. Měli by se snažit prosadit se i za hranicemi, a k tomu potřebují jazyky. Všem říkám, že angličtina, jako dnešní lingua franca, je naprostá samozřejmost, ale jeden cizí jazyk už dnes nestačí. Celkově musíme způsobit, aby se žáci a žákyně díky svým znalostem, dovednostem a afektivní složce – což jsou postoje a hodnotová hierarchie – neztratili v životě. Aby dokázali argumentovat a uměli se asertivně ozvat, když s něčím nesouhlasí.

Napadá mě ještě dovednost rychle se adaptovat...

Samozřejmě, ta do toho výčtu patří také. Být psychicky i fyzicky připravený na to, že svět jde dopředu, a umět se učit a přizpůsobovat je něčím, co musí být v 21. století naprostou samozřejmostí. Doby, kdy si člověk ve škole něco osvojil a vystačil s tím celý život, jsou minulostí. Takhle už to nikdy fungovat nebude.

Zmínila jste morálku, postoje a hodnoty. Jak se tohle dá předávat na střední škole?

Nemusí se to učit v žádném konkrétním předmětu, je to každodenní práce celého sboru. A jak říkal Jan Amos Komenský, nejlépe se vychovává vzorem, takže musíme začít sami u sebe. Stačí taková drobnost jako zdravit se na chodbách. Když to děláme my, učitelé, žáci to vidí a zdraví také. A když mě nějaký kluk nepozdraví, tak co? Pozdravím jako první já, přece si nebudu hrát na to, že mám jako ředitelka nějaká privilegia. Příště už se to třeba otočí. To

Lenka Hrušková

Na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích vystudovala němčinu, ruštinu a výtvarnou výchovu. Docenturu získala v roce 2015 v oboru Pedagogika na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Od roku 2007 působila na Vysoké škole technické a ekonomické v Českých Budějovicích. Byla vedoucí Katedry cizích jazyků, prorektorkou pro studium a pedagogickou činnost a také vedoucí Katedry oborových didaktik. V letech 2017 až 2018 působila jako prorektorka pro kvalitu na Metropolitní univerzitě v Praze. Od srpna 2018 je ředitelkou Sezimácké střední.

jsou takové malé postupné kroky, které v součtu vylepšují atmosféru školy.

Vaším velkým tématem je prevence školní neúspěšnosti. Co může škola udělat pro to, aby mladí lidé netrávili zbytečně čas studiem oborů, které nakonec třeba ani nedokončí?

My máme výhodu v tom, že jsme velká škola se širokým portfoliem. Pod jednou střechou máme učební i maturitní obory a technické lyceum. Takže žák z maturitního oboru, který nestíhá, může přestoupit na učňovský obor, a platí to i obráceně. Záleží jen na kapacitě konkrétních tříd. Bavíme se ale pouze o jednotkách případů ročně, což je hlavně tím, že se s dětmi a jejich

Foto: David Háva

rodiči snažíme do hloubky bavit už předtím, než si k nám dají přihlášku. Je klíčové, aby žáci předem věděli, do čeho jdou.

Škola používá modulový systém, učivo nedělíte na klasické předměty, ale na menší učební celky, moduly. V čem je podle vás hlavní výhoda pro žáky a zákyně?

Vzdělávací modul u nás na škole chápeme jako jasně vymezenou část výukového procesu, která trvá určitou dobu a žák se během ní seznámí s danou problematikou. Je to pro něj přehlednější, ucelené vzdělávání v určitém širším tematickém okruhu. Modul má svoji vlastní specifickou funkci a jasně definovaný cíl. Současně moduly podporují integraci a souvislosti mezi odborným a všeobecným vzděláváním a lze je kombinovat podle potřeb žáků, školy, spolupracujících firem, sociálních partnerů a trhu práce. Navíc část modulů je certifikována, což znamená, že si žáci ze školy kromě maturitního vysvědčení nebo výučního listu odnášejí i několik specializovaných „menších“ certifikátů, které přesně popisují dovednosti, které si v jednotlivých modulech osvojili. To je pak velkou výhodou u pracovního pohovoru, protože zaměstnavatel hned zjistí, co ten který uchazeč umí.

Zmínila jste chystané všeobecné lyceum. Sezimácká střední je jednou ze tří desítek českých škol, které se do pokusného ověřování zcela nového typu školy zapojily. Proč jste do toho šli, co od této novinky očekáváte?

Ráda zkusím nové věci a tohle mě zaujalo. Líbilo se mi, že nový typ lycea nabízí všeobecně vzdělávací základ neakademického typu s důrazem na mezioborovou orientaci a osobnostní rozvoj. A také že umožňuje žákům rozšiřovat si obzory v dalších všeobecně vzdělávacích předmětech podle vlastní

volby tak, aby byli připraveni pro další studium. Tento formát středoškolského vzdělávání proto vnímám jako dobrou přípravu pro pokračování na vysokých školách. My jsme se rozhodli studium zaměřit na marketing sportu, což oživí středoškolské portfolio v našem kraji, a mnoho kateder, například těch Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, bude za naše absolventy určitě rádo.

Školu vedete od roku 2018, předtím jste dlouho působila na vysokých školách. Jak byste obě pracovní zkušenosti srovnala?

Na téhle práci je hrozně fajn vidět výsledky. Žáci tu programují, obrábějí, tisknou na 3D tiskár-

nách... Dává mi to celkově větší smysl než celá vysoká škola, kde se často jen mluví a mluví. Jsou to vznešené vize, ale pak vidíte, že mnoho studentů tam chodí jenom kvůli statusu studenta, a protože je školství bezplatné, vůbec si toho neváží. Tady cítím, že se mladí lidé opravdu chtějí něco naučit, a těší mě, že úroveň našich maturantů je vysoká a že zažívají úspěchy. Jak v zaměstnání, tak na vysokých školách. Včera jsme tu zrovna měli Den absolventů, který pořádáme pro třetáky a čtvrtáky. A když vám bývalí žáci říkají, jak jsou rádi za tuhle školu a že díky ní jsou za „kingy“ třeba na ČVUT nebo VUT, tak je to krásný pocit. Takováto konkrétní zpětná vazba mi na vysoké škole scházela.

» Kvalitní výrobek poznáte snadno, ale jak se pozná kvalitní výuka?

Podle čeho dalšího se pozná dobrá střední škola?

Řešila jsem to, když jsem nastoupila do funkce. Kvalitní výrobek poznáte snadno, ale jak se pozná kvalitní výuka? S kolegy jsme si to nastavili tak, že pro nás hlavním kritériem bude zájem firem, že se zaměstnavatelé budou prát o naše absolventy. A to se nám daří.

Školu založil továrník Jan Antonín Baťa. Původně se jmenovala Baťova škola práce a dodávala zaměstnance do nově vystavěného strojírenského závodu. Tohle spojení školy a jednoho konkrétního podniku – Kovosvitu – vydrželo až do doby nedávno minulé. Jak to máte nyní?

Tento model – tedy jedna škola pro jednu firmu – je už dnes přežitý. Dneska potřebujete mít ne jednu, ale mnoho firem.

S kolika firmami tedy spolupracujete vy?

My v tuhle chvíli máme smluvně podepsaných deset firem, které s námi spolupracují a finančně nás podporují. Spolupráce je oboustranná a jasně vydefinovaná asi v patnácti bodech. Potom máme ještě 35 volnějších memorand o spolupráci a asi čtyřicet nebo padesát dalších firem, se kterými se domlouváme ad hoc. Kovosvit je minulostí, a kdyby škola byla navázaná pouze na něj, už dávno by padla.

Podle analýzy společnosti PAQ Research by čeští rodiče ocenili větší počet škol nabízejících všeobecné středoškolské vzdělávání, tedy gymnázií nebo lyceí. Máte podobnou zkušenost?

Já si myslím, že tohle se liší kraj od kraje. Hodně se z toho vymykají střední Čechy a Praha, kde je nejvíce vysokoškolsky vzdělaných rodičů a pro své děti si neumí představit jinou perspektivu než studium na vysoké škole. My ale tady v jižních Čechách problém s přehlížením odborných škol a učilišť nemáme. Jejich absolventi se mají finančně tak dobře, že gymplák, který bude pokračovat na vysokou školu, je bude horko těžko dohánět. ■

Kam dál?

Odpověď „Nevím“ je úplně v pořádku

Text: **Petra Svoboda**

Učitelky Zuzana Adamová a Miroslava Smutná se znají už devatenáct let. Ale teprve rok a půl spolu koordinují kariérové poradenství na Obchodní akademii a VOŠ Brno. A dělají to s takovým nadšením, že vloni získaly Národní cenu kariérového poradenství.

Kde jste se poznaly a co jste si o sobě pomyslely?

Miroslava Smutná: Setkaly jsme se ve školním roce 2005/6 na knihovnické škole v jednom kabinetu, protože máme jednu společnou aprobaci: němčinu. Zuzka mi připadala živelná, zatímco já jsem byla spíš introvertní typ. Tak jsem si od ní držela trochu odstup, aby mě ten její uragán energie nesmetl. Jenomže ono se jí nedá odolat. Takže mě strhla do toho svého víru a já jsem vylezla z ulity a pustila se do práce se stejnou vervou jako ona. No ale občas jí přece jenom krotím.

Zuzana Adamová: Souhlasím. Mě na Mirce zaujalo něco, co jsem já neuměla. Ona totiž když něco se zaujetím dělá, tak si odblokuje vše kolem sebe a nereaguje. Prostě okolí ignoruje, včetně kolegyň v kabinetu. Zatímco já jsem naopak pořád na příjmu, co kdo potřebuje... a tato její superschopnost mi tehdy vyrazila dech. A od té doby vím, že Mirka je klidná síla a zná tu zlatou střední cestu. Je pro mě velmi obohacující a příjemné s ní být.

Jak začal váš tandem kariérových poradkyň na obchodní akademii?

Zuzana Adamová: To bylo vtipné. Pan ředitel si mě jednou zavolal a řekl mi, že si všímá, že si se mnou

Foto: David Háva

Miroslava Smutná (vlevo)

Vystudovala dějepis a němčinu na Pedagogické fakultě UJEP v Ústí nad Labem. Vyučovala na obchodní akademii v Mladé Boleslavi a střední knihovnické škole v Brně. Nyní působí na Obchodní akademii a vyšší odborné škole Brno.

Zuzana Adamová

Po gymnáziu vyrazila na rok do Hamburku, kde pracovala jako au-pair. Studovala bohemistiku a germanistiku na Filozofické fakultě MU v Brně a také ve Vídni. Věnovala se překladům a lektorování českého a německého jazyka pro cizince. Nyní působí na Obchodní akademii a vyšší odborné škole Brno.

studenti hodně povídají o seberozvoji a kariérním směřování, a prý jestli bych za to nechtěla být i placená. Tak to bylo od něj hezké. Jenomže naše škola je kolos o 1 200 studentech, takže jsem k tomu nutně potřebovala Mirku. A tu vedení neoslovilo proto, že na naší škole nenajdete skoro nic, o co by se ona nestarala... no prostě toho už tehdy měla moc.

Miroslava Smutná: Já jsem na rozdíl od Zuzky i třídní učitelka a také mám na starosti předsednictví předmětové komise společenských věd. A ta souvisí se seberozvojem žáků, takže jsem si myslela, že Zuzce pomůžu jen v dílčích aktivitách. Ale nakonec jsme v tandemu.

Jak máte rozdělené role?

Miroslava Smutná: Děláme všechno spolu. Spolu chodíme na všechna

Inspirace pro práci v jednotlivých ročnících

1. ročník

Sebezpoznání, sebereflexe

Celodenní workshop v rámci adaptačního kurzu

2. ročník

Sebeprezentace a práce s cíli

Workshop zlepšení sebeprezentace

3. ročník

Orientace na pracovním trhu, vstup do praxe

Workshop na vědomý výběr volitelných seminářů

Kontakt s úřadem práce

4. ročník

Příprava na budoucnost

Beseda s ředitelem HR

Individuální poradenství (platí i pro nižší ročníky)

školení, spolu děláme workshopy pro žáky i pro učitele. Shodneme se na hodnotách, cílech a podstatných životních věcech. A doplňujeme se tím, že máme každá jiný temperament a jiné životní zkušenosti, takže každá z nás ráda dělá něco jiného. A všechno si navzájem neustále reflektujeme, jak která co cítí, v tom nemáme žádné rezervy.

Zuzana Adamová: Máme nastaveno, že můžeme obě přicházet s nápady bez jakékoliv autocenzury. Protože se známe a nebudeme před sebou vzájemně za hloupé. Jsou to nápady typu: „I have a dream, that one day...“ A takhle jsme si i říkaly: Budeme to dělat fakt dobře a za tři roky dostaneme Národní cenu kariérového poradenství. A napsaly jsme si to a hodně jsme se tomu zasmály. Pak jsme se tam přihlásily a dostaly jsme ji první rok. *(smích)* No, a takhle nám to funguje...

A jaké máte další vize a cíle, když vám to takhle vychází?

Zuzana Adamová: No, to vám nemůžeme říct! Protože my si to s Mirkou říkáme, ale to jsou kolikrát takové nespílitelné blázniviny, jako třeba získat takovou prestižní cenu!

Miroslava Smutná: My bychom byly opravdu hodně rády, aby naši studenti byli u nás spokojení. A aby, až odsud půjdou, věděli přesně, co se tu naučili a čím jsme je vybavili do života. A aby měli sami svoje vize o tom, jak má vypadat jejich budoucí život, a aby ta vize byla ukotvená v jejich dovednostech, kompetencích...

Zuzana Adamová: ... které tady poznají a budou se prostě těšit na to, až to budou moct sdělit a ukázat světu.

Miroslava Smutná: A aby to prodchlo celou školu, aby ta vize nebyla jenom naše, ale i našich kolegů a studentů. My totiž téma spolupráce vnímáme v dnešním světě jako naprosto zásadní.

Zuzana Adamová: Chceme ještě víc spolupracovat s naší paní psy-

choložkou i třídními učiteli a učiteli odborných předmětů, kde se studenti dostávají do praxe, a chceme si tu sít budovat a zpevňovat a v rámci ní sdílet své know-how.

Co konkrétně byste chtěly zbytku týmu nebo studujícím předat?

Miroslava Smutná: Chtěly bychom, aby se naši studenti dokázali chopit příležitostí, které se jim nabízejí. A aby je sami dokázali generovat. Aby si je dokázali sami kreativně hledat.

Zuzana Adamová: Aby si to tady mohli všechno v bezpečném prostředí vyzkoušet, poznat sami sebe a své silné stránky, a ještě je posílit. Aby se jim dostalo velké podpory v rámci školy a aby se fakt těšili na to, jak to pak uplatní.

Jak vlastně komunikujete se studujícími, když jste tak velká škola?

Zuzana Adamová: S jednotlivými třídami každého ročníku máme různé akce. Třeba v osmi třídách prvního ročníku jsme na začátku jejich studia měly celodenní workshopy.

Miroslava Smutná: Představíme se jim a vysvětlíme, co kariérové poradenství ve skutečnosti je. Řekneme jim, že jde o celkový rozvoj osobnosti, a ne jen o to, že budeme ve čtvrtáku řešit vysokou školu. A pozveme je do našich konzultačních hodin.

Mluvíte o tom, že by studující měli být sami aktivní, ale co s těmi, kteří v tomhle aktivní moc nejsou nebo nevědí, co se sebou?

Zuzana Adamová: Nemusí k nám chodit každý. Rozhodně jim na těch třídních setkáních říkáme: Je úplně v pořádku, že nevíte. „Nevím“ je stejně hodnotná varianta jako varianty „vím přesně, kam chci jít“, „vím zhruba, kam chci jít“ nebo „vím, kam nechci jít“.

Miroslava Smutná: Třetáci si pak do čtvrtáku vybírají volitelné předměty, a tak jim na workshopu říkáme, že by bylo dobré, kdyby jejich

Chceme, aby se studenti po škole těšili na své uplatnění

Národní cena kariérového poradenství

Přináší zviditelnění příkladů dobré praxe v oblasti poradenství. Do této ceny se zapojují zástupci úřadů práce, školy, krajská kariéerní centra, neziskové organizace, experti na poradenství, vzdělávací instituce, kariéerní centra na univerzitách, asociace, pedagogicko-psychologické poradny, příspěvkové organizace MŠMT a MPSV a jiné instituce.

www.euroguidance.cz/priklady-dobre-praxe.html

výběr rezonoval s volbou další školy nebo povolání. A nabízíme jim různé rozhodovací strategie. Ale pořád jim opakujeme, že je normální, když nevědí. A že mohou obrátit pozornost do svého volného času, koníčků nebo brigád, kde jim to šlo, a z toho vyvodit své kompetence. Například, když chodí na fotbal, tak že to není jen o tom, že umí kopnout do míče, ale že jsou týmoví hráči, dokáží se rychle rozhodovat a podobně. A také jim říkáme, že nic z toho, co v životě dělají, není promarněný čas, že z toho vždycky lze něco vytěžit.

Máte nějaké společné hlášky, věty, které si opakujete?

Zuzana Adamová: Rozhodně. „Ve dvou se to lépe táhne“, to je naše heslo.

Miroslava Smutná: Zuzka je vizionář. Ona se odpoutá od země a jde

do cílů, na které já bych si ani nepomyslela. A občas se stává, že já u ní zahlédnu to světélko v očích, jak zase něco vymyslela, tak si k ní sednu a řeknu: „Tak mi to, Zuzi, řekni.“ (smích) Aby věděla, že mi může říct cokoli a že je to v pohodě.

A co řekne Zuzka?

Zuzana Adamová: No, nějakou tu „blbost“. Třeba, že uděláme podcast. (smích) Nebo že obvoláme všechny naše absolventy. A tak.

Miroslava Smutná: Pro ni není nic příliš vysoký cíl.

Zuzana Adamová: A Mirka je výborná, protože pak nad tím kriticky přemýšlí, a nakonec to vymyslí. Takže nápadů je přehršel, ale kdy je dělat? Kariérový poradce zatím bohužel ve školství nemá takové postavení jako ICT koordinátor nebo výchovný poradce, ale my doufá-

me, že to jednou nastane. Protože pořád slyšíme, jak jsme potřebné, ale finančně nebo úlevou v úvazku to systémově zohledněné není. Myslím, že by to hodinově vyšlo tak akorát na půl úvazku.

Co děláte, když toho máte moc?

Miroslava Smutná: Nadáváme. (smích) Jenomže pak zas přijdeme s tím, že chceme dělat ještě tohle a tohle...

Zuzana Adamová: No, to je nejhorší. Stanovujeme si hranice, tabu témata, embargo na informace a s ničím dalším nepřicházíme. Snažíme se vymyslet, čeho se budeme zbatovat a co předáme kolegům. A pak zas přijde jedna z nás a řekne: „Ale bylo by dobré...“

Miroslava Smutná: Protože my máme opravdu hodně dobrých nápadů, a nemáme časové možnosti, jak je realizovat, aniž bychom pracovaly 24/7. A tak jsme zavedly Klub spáčů.

Zuzana Adamová: Ano. Já jsem přišla s pozitivní motivací, že třeba vytisknu nějakou krásnou omalovánku a za to, když jdeme spát do půlnoci, tak si budeme moci vymalovat políčko. Mirka, ta přišla s pokutami, takže platíme dvacku, když jdeme spát po půlnoci, a padesát korun, když po jedné hodině. Máme kasičku prasátko, ale to už je dávno plné.

Kdybyste mohly kouzlem proměnit české školství, jak by zněla vaše magická formule?

Miroslava Smutná: Aby to spíš než pohádka Hrnečku vař, čili tady máš málo a něco vymysli a něco s tím udělej, byla pohádka Stolečku, prostří se. Aby tu existovala jasná dlouhodobá ucelená koncepce, jak má školství vypadat, něco, o co se může učitel při vši své kreativě pevně opřít.

Zuzana Adamová: Něco jako: „Equitas Supportus Inclusio!“ (smích) Všechna děcka mají dostat šanci, ať už přicházejí z jakéhokoliv prostředí. ■

Šéfkuchař, kterému se ve škole plní sen

Text: **Markéta Beková**

Michal Koch působí jako učitel odborného výcviku v oboru gastronomie na Střední odborné škole Znojmo, Dvořákova. Ve výuce se snaží žákům předat nadšení pro obor a být jim oporou v těžkých situacích.

Jak jste se dostal k učitelské profesi?

Od mládí jsem chtěl být kuchařem, to jsem si splnil. Začínal jsem od píky a vypracoval se na šéfkuchaře. Před covidem jsem dokonce zvažoval možnost otevřít vlastní restauraci. A už v té době jsem byl v kontaktu s uční, kteří ke mně chodili na praxi. Tam jsem zjistil, že mě právě předávání mých zkušeností a práce s nimi baví. Takže když přišla nabídka ze školy, zda bych tam nešel učit, přijal jsem ji rád, protože učení druhých vnímám jako dar.

V čem byla jiná výuka učňů za vašich studentských let?

Největší rozdíl vidím v tom, že když jsem se před 25 lety učil, tak se ke mně na pracovištích nikdo nechoval špatně. Ale dnes mnoho podniků bere učně pouze jako levnou pracovní sílu. Tím ale ty žáky od profese odrazují, proto bojuji za ta děcka, chovám se k nim slušně a vstřícně. Dávám žákům možnost, aby nedělali jen pomocné a přípravné práce,

ale aby mohli vařit, a navíc dostat zpětnou vazbu na svoji práci od zákazníka. Je to všechno o přístupu, když je šéfkuchař na učně laskavý, tak se mu v kuchyni mladý člověk otevře a rozproudí jako řeka.

Přístupujete tak ve výuce ke svým žákům?

Snažím se být lidský a otevřený. Když někdo dorazí o pět minut později, tak nepíšu hned poznámku, ale proberu s žákem příčinu a mám zkušenost, že se to často neopakuje. Žáci tento přístup oceňují a myslím, že i rodiče, kteří mají také své práce dost a nepotřebují, aby jim bakalář posílal oznámení kvůli drobnosti, kterou si umím vyřešit ve třídě. Poznámku jsem za svoji kariéru napsal snad jednou, když už to bylo opravdu zlé. Jinak se všechny záležitosti snažím řešit přímo s žáky ve škole a funguje mi to. Je mezi námi důvěra i respekt. Chci jim ukázat, jak fungovat v dospělém životě, a připravit je na budoucnost. Tyto hodnoty považuji za důležité.

Foto: Alice Hrubá

Michal Koch

Člověk, kterému se ve škole plní sny, předává své zkušenosti dalším a šťastným ho dělá pocit, že může své žáky nejen vzdělávat, ale také se podílet na jejich výchově. Pracuje jako učitel odborného výcviku v oboru gastronomie na Střední odborné škole Znojmo, Dvořákova. Je finalistou soutěže GTP CZ 2023.

Jaké další hodnoty se jim snažíte předat?

Například tu dochvilnost a celkově hospodaření s časem. Když naučím žáky chodit včas a pravidelně, tak si jich budou v práci vážit. Stejně jako pro poctivost a chuť na sobě pracovat. Takových lidí si terén váží. Proto se snažím k tomu přivést studenty, aby měli šanci na dobrý profesní život. Také žákům často říkám, že to, jak věci jdou nebo nejdou, záleží hodně na nich. Protože jsou to oni, kdo má svůj úspěch ve svých rukách. Já jim jen ukazuji směr, kterým se mohou vydat.

Co žáky motivuje k tomu, aby se ve zvoleném oboru opravdu našli?

Určitě kontakt s terénem. Připravujeme například catering na konferencích i dalších akcích, kde si žáci vyzkouší celý proces od začátku do konce. A mají možnost za to dostat i finanční odměnu. Nechci je učit věci odděleně, když to nedává smysl. Lepší je jim celý proces ukázat od začátku až do konce. Takže se nám ve škole nestává, že bychom třeba

jeden den trénovali jenom krájení zeleniny. Gastronomie je komplexní obor, proto se musí studentům představit jako celek. Snažím se jim ukázat moderní pojetí gastronomie i cateringu. Také vidím, že na ně motivačně působí, když dostanou z terénu za své úsilí pozitivní zpětnou vazbu, např. nedávno jsme obdrželi děkovaný dopis od hejtmana Jihomoravského kraje. To je něco, co by zavření ve škole nemohli zažít. Ti, kteří pro obor hoří, ho dokáží posouvat. Každý úspěch, třeba v mezinárodních soutěžích, nás motivuje k přijetí další výzvy.

Co motivuje vás?

Když si představím, že můžu být ve škole ještě 25 let a vyučít tak několik generací kuchařů a šéfkuchařů, tak tím získám mnohem víc, než kdybych zůstal jedním šéfkuchařem celý život. Pro mě je to prostě něco úžasného. Ale jak říkám, také někdy není rozsvíceno, ale když je zataženo, najdeme v tom světlo a jedeme dál.

A jak pracujete ve výuce s chybou?

Říkám žákům, že nejsme roboti, abychom dělali všechno na 100 %. Ale vše se dá spravit. Jsme lidi a lidi dělají chyby. A z těch chyb se všichni učíme. Nejen ze svých, ale i z chyb druhých. Učím žáky tento přístup přijmout a poučit se z něj!

Předpokládám, že se na škole setkáváte také s žáky, kteří mají složitě zázemí. Jak se složitě zázemí studentů propisuje do výuky?

Je pravda, že některá děcka toho mají naloženo hodně a nemusí jít jen o ta, která vyrůstají v dětském domově. Když vidím, že se některé dítě trápí nebo je mimo, tak ho vezmu stranou a nabídnu mu pomocnou ruku, třeba ho jen vyslechnu... Často zjistím, že za tím jsou starosti jako rozvod rodičů, nemoc doma... Spolu to rozebereme a já vím, že v tuto chvíli ho

Foto: Kateřina Lánská

zaměstnává i něco jiného a nemá cenu, abych ho ten den nutil k maximálnímu výkonu. Já zkrátka beru děcka, jako by byla moje.

Máte pro tyto aktivity i pojetí výuky ve své škole podporu ze strany kolegů a vedení?

Mám velkou podporu jak v nejužším kolektivu svých spolupracovníků, tak mezi kolegy v teoretické výuce. Ve sborovně fungujeme jako jeden tým pod mottem „Jeden za všechny – všichni za jednoho“. A aktivity, které s žáky děláme nad rámec výuky, vedení oceňuje a v naší činnosti nás plně podporuje. Tento přístup je důležitý nejen pro vyučující, ale zejmé-

na pro žáky, kteří zažijí pocit úspěchu a naplnění. Je důležité, abychom nepolevovali a stále se posunovali výš.

A čím se ji pro sebe snažíte zvýšit vy?

Sám se pořád učím. Víím, že nikdy nebudu umět všechno. Baví mě chodit na kurzy, objevovat nové možnosti, kam se posunout. V poslední době objevuji food plating (zdobení jídla na talíři), v roce 2025 bych se chtěl posunout v přípravě koktejlů, které mě osobně baví a můžou být i nealko. (smích) Gastronomie je pro mě o celoživotním učení a posouvání hranic. A tuto vášeň rád předávám svým žákům. ■

Střední odborné vzdělávání má velkou budoucnost.

Pojďme ji tvořit společně

Text: **Veronika Lucká Loosová**

Inovace oborové soustavy středního odborného vzdělávání (SOV) a revize rámcových vzdělávacích programů (RVP) jsou v českém školství velkým tématem. O tom, co změny přinesou a jak se dotknou žáků a žákyň i vyučujících, jsme si povídali se Zorkou Husovou, odbornicí z Národního pedagogického institutu (NPI).

V NPI pracujete už přes dvacet let. Co vás přivedlo k odbornému vzdělávání a k tématu inovace oborové soustavy?

Vystudovala jsem potravinářskou chemii a biochemii a dvanáct let jsem učila na střední odborné škole přírodovědné předměty. Když jsem pak nastoupila do Výzkumného ústavu odborného vzdělávání, věnovala jsem se nejprve potravinářským oborům, ale postupně i širší problematice odborného vzdělávání. Byla jsem u tvorby prvních rámcových vzdělávacích programů a dnes se věnuji inovaci oborové soustavy a revizím RVP SOV, tady v NPI.

Jaké hlavní důvody vedly k inovaci oborové soustavy?

Hlavním impulzem byla potřeba aktualizovat soustavu oborů vzdělání tak, aby reflektovala změny na trhu práce i ve společnosti. Cílem je vytvořit přehlednější systém, který

usnadní žákům a jejich rodičům orientaci při výběru oboru vzdělání a zároveň zvýší uplatnitelnost absolventů.

Jaké problémy dnešní systém přináší?

Mezi největší problémy patří velký počet žáků, kteří po maturitě nepokračují ve vzdělané profesi, a také předčasné odchody ze vzdělávání. Některé obory vzdělání jsou dlouhodobě nenaplněvané, tudíž neaktivní. Přitom v řadě sektorů začínají chybět středoškolsky vzdělaní pracovníci s odpovídající kvalifikací.

Když mluvíme o inovaci oborové soustavy, nejedná se jen o redukci oborů, že?

Určitě ne. Jde o celkovou změnu struktury – vytváříme společné odborné základy pro příbuzné obory vzdělání, které umožní větší prostupnost a flexibilitu. Cílem není jen snížit počet oborů vzdělání, ale zajistit, aby lépe odpovídaly reálným potřebám trhu práce.

» V současnosti máme 281 oborů vzdělání. Po inovaci bude oborová soustava štihlejší a přehlednější.

Jak probíhala spolupráce se školami a zaměstnavateli při přípravě návrhů změn oborové soustavy?

Klíčovou roli hráli zaměstnavatelé, protože odborné vzdělávání bez nich nemůže fungovat. V rámci odborných platforem jsme zapojili zástupce škol, profesních organizací a zaměstnavatelských svazů. Projednávali jsme návrhy oborové soustavy a hledali konsenzus.

Setkali jste se s odporem ke změnám?

Ano, zejména na začátku byla část škol spíše pro zachování stávajícího systému. Po sérii diskusí však většina sektorů změny podpořila. Vnímáme stále trvající obavy jednotlivých škol i některých zaměstnavatelských svazů, proto sbíráme zpětnou vazbu a pracujeme s ní.

Kolika oborů vzdělání se změny dotknou?

V současnosti máme 281 oborů vzdělání. Po inovaci bude oborová soustava štihlejší a přehlednější, přičemž se počítá s přibližně 130 obory vzdělání. Žáci i rodiče by měli mít jasnější představu o tom, jaké obory vzdělání existují.

Dalším velkým tématem je revize rámcových vzdělávacích programů. Hlavní inovací v RVP bude větší důraz na kompetenční přístup. Co si pod tím máme představit?

Nové RVP budou kompetenčně pojaté a prostřednictvím odborných kompetencí umožní lepší propojení teorie s praxí.

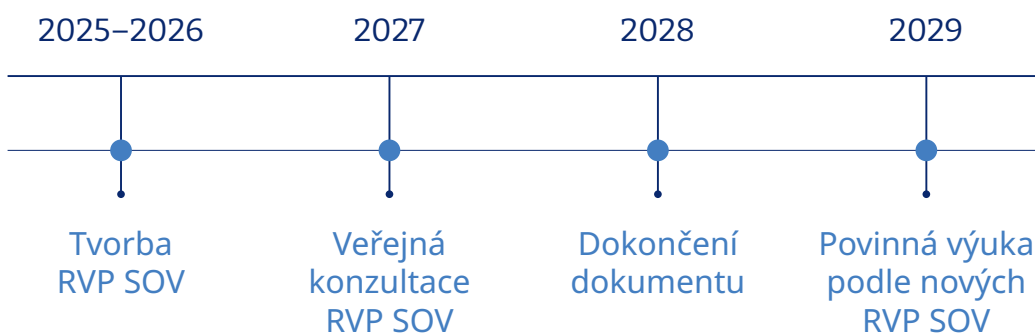

Zorka Husová

Vystudovala Fakultu potravinářské chemie a biochemie na Vysoké škole chemicko-technologické v Praze. Patnáct let vyučovala na odborných školách – středním odborném učilišti a střední průmyslové škole zaměřené na potravinářství a gastronomii i na vyšší odborné škole – zejména přírodovědně zaměřené předměty. Více než dvě desítky let se v Národním pedagogickém institutu věnuje tématu odborného vzdělávání. Jednak oborům vzdělání počátečního vzdělávání, jednak kvalifikačním Národní soustavy kvalifikační a jejich využití v rámci dalšího vzdělávání. Cílem je provázat oba systémy a propojit počáteční a další odborné vzdělání, aby kvalifikace pro výkon dané profese, kterou absolvent disponuje, byla ekvivalentním výstupem z počátečního i dalšího vzdělávání.

Klíčové kompetence budou přímo zakomponované do očekávaných výsledků učení ve všeobecně vzdělávací i odborné složce vzdělávání, obdobně budou zpracované základní gramotnosti a průřezová témata. Všeobecně vzdělávací složka, která je nedílnou součástí RVP SOV, bude zahrnovat kromě společné části pro danou úroveň

Co školy čeká?

vzdělání i část aplikační, vztahující se k dané oblasti či oboru.

Jak se revize RVP dotkne individualizace výuky?

Budeme pracovat s modulárně uspořádanými školními vzdělávacími programy. To umožní školám lépe přizpůsobit výuku specifickým potřebám žáků, včetně těch se speciálními vzdělávacími potřebami.

Jakou podporu dostanou školy při zavádění změn?

Chystáme metodickou podporu, zejména formou modelových školních vzdělávacích programů, ale i další typy metodické podpory, jako jsou semináře, webináře, individuální konzultace apod. Školy nebudou na změny samy.

Jaký je časový harmonogram změn?

V roce 2025 začneme s tvorbou první sady RVP SOV, přičemž předpokládáme, že celý proces tvorby bude trvat přibližně do konce roku 2026. Veřejná konzultace a finalizace by měly proběhnout v roce 2027, kdy by měly být RVP SOV zveřejněny. Od školního roku 2029 by pak školy měly povinně vyučovat podle nových ŠVP.

Co změny znamenají pro studující?

Získají více času na rozhodování o svém zaměření, které bude navazovat na společný odborný základ u některých oborů vzdělání SOV. Zlepší se prostupnost mezi obory vzdělání a možnost kombinace různých kvalifikací. Nový systém jim pomůže lépe se uplatnit

na trhu práce a lépe navazovat na již získané kompetence.

Jak se změní práce vyučujících?

Každá změna je náročná, ale učitelé budou mít podporu. Klíčové bude větší propojení teoretické a praktické výuky, spolupráce mezi učiteli odborných a všeobecně vzdělávacích předmětů, ale i učiteli odborných předmětů a praktické přípravy s větším důrazem na kompetenční přístup.

Inspirujete se zahraničím?

Ano, sledujeme trendy v odborném vzdělávání v Evropě, například v Německu, Rakousku, Dánsku a Finsku. Nelze však slepě přebírat zahraniční modely, protože každá země má své specifické podmínky.

Jaké jsou další plány do budoucna?

Chceme lépe propojit počáteční a další vzdělávání, inspirovat se zahraniční praxí v oblasti celoživotního učení a propojit středoškolské vzdělávání s terciárním vzděláváním tak, aby absolventi měli více možností pokračovat v profesním růstu.

Co byste vzkázala školám, studujícím a rodičům?

Aby se nebáli změn. Cílem inovací je usnadnit orientaci v oborovém systému, zvýšit kvalitu vzdělávání a umožnit lepší uplatnitelnost absolventů. Největší roli ale stále hraje to, jak učitelé dokážou motivovat studenty a nadchnout je pro obor. Odborné vzdělávání má velkou budoucnost. Pojďme ji tvořit společně! ■

Projekt Lyceum 2.0

Text: **Radek Melichar**

„Nové kurikulum pro Lyceum 2.0 bude mnohem integrovanější a otevřenější, než je dnes obvyklé. Nový koncept má mladým lidem pomoci lépe se vyznat sám v sobě i se profesně zorientovat,“ říká Petr Uherka, který se dlouhodobě věnuje systémovým změnám v oblasti vzdělávání.

Zkuste nám přiblížit genezi projektu Lyceum 2.0 v NPI a vaši roli v něm.

V průběhu jara 2024 jsem byl osloven kolegy z NPI, abych zformoval tým, který měl za úkol prozkoumat aktuální situaci mezi gymnázii a středními odbornými školami a nastavit parametry konceptu Lyceum 2.0. Existuje celá řada pohledů na trend zevšeobecňování vzdělání tak, aby kariéerní volba neprobíhala už na konci ZŠ, ale o něco později, informovaněji. Aby tato volba byla zorientovaná, tzn. provázená zkušeností a širším rozhledem. A zároveň aby tento „nový“ typ střední školy nebyl replikou inovativního gymnázia nebo dobře vedené SOŠ. Dnes už existuje sedm podob lyceí, která v našem vzdělávacím systému úspěšně působí, jsou ale vymezena a zároveň tak trochu omezena svým zaměřením.

Zkuste koncept Lycea 2.0 stručně představit...

Z podrobných diskusí nám vyšlo, že nové kurikulum pro Lyceum 2.0 by mělo být mnohem integrovanější a zároveň otevřenější, než je v lyceích nyní obvyklé. Dospěli jsme k tomu, že v novém konceptu lycea bude klíčové podpořit snahu mladých lidí vyznat se sám v sobě a z toho pak vyjít k otázce „Čím bych mohl být?“, k jaké profesi se orientovat. Proto první vzdělávací oblast integruje zdraví, odolnost, bezpečnost, tělesnou výchovu kolem osobnostního rozvoje. Druhá oblast se týká komunikačních dovedností, ty dnes potřebuje každý, nejlépe ve více jazycích a s různými komunikačními nástroji. Třetí pracuje na konceptu „STEM“, integruje matematiku a její aplikace, přírodní vědy a informatické myšlení. Poslední oblast integruje společenské a humanitní vzdělávání kolem našich životních rolí, všichni jsme občany, rodiči, všichni hospodaříme, jsme členy komunit, máme odpovědnost. Tvoří zhruba 60 % kurikula Lycea 2.0.

Další kombinování výukových modulů by mělo být v kompetenci každé školy?

Ano, disponibilní složka, 40 % kurikula, nabízí prostor k jedinečné profilaci vzdělávacího programu. Škola tak může jít do větší hloubky ve vybraných všeobecně vzdělávacích tématech. Větší část disponibilní složky tvoří oborová orientace. Pokud jste například větší střední odbornou školou, můžete nabídnout lyceánům portfolio modulů z různých oborů, které si tak mohou vyzkoušet. Nebo se školy mohou pokusit zorientovat studenta v některé komplexní civilizační oblasti, často uvádím příklad zdravotnictví, které není jen klinikou a ošetrovatelskou péčí, vstupují do něj např. farmacie, technologie, logistika, ekonomika služeb, pojišťovnictví atd. A lidský vztah je tam součástí snad každé profese.

Studující tedy dostane možnost se nejprve „rozhlédnout“ a teprve poté se specializovat.

Co nejlépe se zorientovat, něco si poučeně vybrat a pustit se do hlubšího studia na vysoké či vyšší odborné škole.

Vnímáte v oblasti vzdělávání ve vyspělých zemích nějaký trend, který novému konceptu lycea nahrává?

» Přichází nová možnost promyslet předmětovou integraci, spolupracovat a učit zajímavěji

Petr Uherka

Vystudoval filozofii a historii na FF UK, management na Open University. Učil na fakultách UK, ČZU, VŠCHT, Gymnáziu Orbis Pictus a Arcibiskupském gymnáziu v Praze. Školou, která se mu stala domovem, je Vyšší odborná škola publicistiky v Praze, pečuje o ni od samého začátku, od roku 2008 v roli ředitele. Snaží se podporovat systémovou proměnu českého školství službou v Asociaci ředitelů církevních škol, v Akreditační komisi VOV a v projektech NPI.

V terciárním vzdělávání v zahraničí vidím především tlak na „fúzování“ oborů. Ovšem pro takové fúzování musí být student připraven už ze střední školy. Také u nás chtějí zaměstnavatelé odborníky všestranné, schopné spolupráce a dalšího učení. K tomu se dnes přidává fenomén zapojování umělé inteligence do řady profesí, který významně promění skladbu a náplň pracovních pozic. Nové profesní role často vznikají na rozhraní tradičních oborů. A právě lycea zde mohou poskytnout další, velmi otevřený model vzdělání s flexibilní profilací.

Myslíte si, že na takový přístup k učení máme dnes dostatek vyučujících?

Zvládat kvalitně učit tři a více oborů není nic samozřejmého. Ředitelé škol ovšem mohou naplno využít tzv. modularizaci, což znamená

pečlivé plánování kurikula a bližší spolupráci pedagogů. To je také budoucí realita vzdělávání. Ředitelé budou muset být schopni postavit různorodé pedagogické týmy, které velmi úzce spolupracují, často v režimu „just in time“, např. když vznikne potřeba specifického vzdělávacího programu.

Jaké jsou podle vás benefity konceptu Lycea 2.0 pro žáky a pro učitele?

Pro studenty vidím benefity především v možnosti lépe se zorientovat pro pokračování studia v terciárním vzdělávání a také v důrazu na osobnostní rozvoj, který je větší než na ostatních typech středních škol. Pro kantory, myslím, lyceum přináší možnost znovu promyslet předmětovou integraci, spolupracovat a učit zajímavěji. Abychom se i my těšili do školy a měli tu nejlepší práci na světě... ■

Nejúspěšnější evropská značka produktu ve vzdělání a na trhu práce? Europass

Text: **Radek Melichar**

„V NPI nabízíme žákům služby, díky kterým mohou jednoduše v rámci celé EU popsat, co umí. A učitelé mohou být průvodci, kteří jednoduše sledují a kontrolují správu jejich kariérní cesty,“ říká Irena Palánová, vedoucí Národního centra Europass ČR.

Jaké aktivity v rámci Národního centra Europass probíhají?

V Národním centru Europass intenzivně školíme učitelstvo i studentstvo, především středoškoláky, pomáháme jim s přechodem ze školy do praxe, ale spolupracujeme s oběma skupinami také v rámci kariérního poradenství. V terminologii mladých na rozvoji jejich „skills“, tedy dovedností. Navíc jsme se v posledních dvou třech letech hodně zabývali rozvojem tzv. dovedností budoucnosti, bez kterých se mladí lidé dnes, ale hlavně v blízké budoucnosti neobejdou. Počítáme mezi ně třeba dovednosti digitální, komunikační, podnikavost nebo dovednosti „zelené“.

Pojďme se konkrétněji podívat na služby, které v rámci Europassu nabízíte.

Hned na úvod je důležité říci, že služby Europassu, kterých je dnes jedenáct, jsou dostupné online a zdarma pro všechny obyvatele EU, ve 31 jazycích. Tyto služby jsou garantované EU, velký důraz je věnován kybernetické bezpečnosti a ochraně osobních dat.

Unikátní věcí je, že služby Europassu využívají při tvorbě požadovaných dokumentů terminologický slovník z reálného evropského trhu práce a v příslušné jazykové mutaci. Ten pracuje s jazykem, který je srozumitelný v rámci celé EU. Pak se prakticky nestane, že popíšete pracovní pozici, která neexistuje, nebo k ní vyberete nesouvisející dovednosti. Velkým benefitem pro studenty je také to, že

jim na konci jejich středoškolského vzdělávání vydáme zdarma tzv. dodatek k osvědčení, kde je srozumitelně popsána jejich kvalifikace a úroveň vzdělání. Tím slovem „srozumitelně“ myslím unifikovanou formu popisu vzdělání a kvalifikace, popisu dané pozice, kterou snadno pochopí zástupci zahraničních studijních oddělení, ale také zaměstnavatelé nebo personalisté v celé EU. To může výrazně zkrátit proces nábora a všem zúčastněným ušetřit nemalé finanční náklady.

Předpokládám, že to je hodně poptávaná služba?

Spolu s tvorbou životopisu, motivačního dopisu a tzv. e-portfolia je to čtvrtá nejvyužívanější služba Europassu. A díky každoročnímu vyhodnocování máme na tuto službu opravdu velmi pozitivní zpětnou vazbu. Dodatek vydáváme ve čtyřech jazykových mutacích, anglicky, česky, německy a francouzsky. Navíc jsme schopni tento doklad vydat i zpětně, a to poměrně výrazně, protože se na nás mohou obracet i žadatelé, kteří absolvovali střední školu na konci sedmdesátých let.

Zmínili jsme službu „e-portfolio“, co to je a jaké jsou její výhody?

Portfolio je vlastně taková zabezpečená osobní schránka nebo osobní profil s nabídkou různých služeb na podporu a zaznamenávání dovedností, a hlavně jejich prezentace. V rámci e-portfolia také můžete komunikovat a sdílet materiály, které v něm

Europass portfolio

zabezpečený prostor, kde si můžete vést své e-portfolio, do kterého můžete vložit:

- ↳ životopis
- ↳ motivační dopis
- ↳ doklad o studijní nebo pracovní stáži
- ↳ doklad o dobrovolnictví
- ↳ dodatek k osvědčení
- ↳ certifikát z testu digitálních dovedností

Rady a tipy

Jak ukázat, co umíte?
Rady a tipy – praktické rady pro používání služeb Europassu

Více informací

Europass portfolio | europass.cz

Klientské centrum Europass + EQF

europass@npi.cz | eqf@npi.cz
telefon: 773 765 000

Irena Palánová

Dlouhodobě se věnuje inovacím ve vzdělávání.

V minulosti v projektu na výuku elektromobility s názvem Green Wheels a od března 2024 se podílí na mezinárodním projektu s tématem digitálního wellbeingu. Organizuje výjezdy kolegů do zemí EU a kromě mezinárodní spolupráce se zaměřuje na střední školy a praktické aktivity na podporu podnikavosti s Centrem fiktivních firem (CEFIF).

máte. Můžete se s ním hlásit o práci nebo o studium. Nikdo kromě vás nemá přístup k citlivým osobním údajům. Navíc je to služba nekomerční, bez reklam a spamu. V celé EU je dnes evidováno více než osm milionů vytvořených portfolií a jejich obliba neustále roste.

A tohle všechno také prezentujete školám?

Pokud si nás škola objedná, přijedeme a formou třeba interaktivního workshopu představíme výhody služeb Europassu a prakticky ukážeme jejich použití. Pro fiktivní firmy má NPI také metodickou podporu a školení (poznámka redakce – více informací na str. 45). Máme výbornou zpětnou vazbu od dětí i pedagogů. V této oblasti jde totiž o „velký byznys“ a působí tu celá řada firem, které kariérní poradenství školám neustále nabízejí. A v tomhle konkurenčním prostředí panuje velmi rozdílná kvalita.

Pojďme ještě k tématu, zda a jak vaše aktivity v rámci Europassu souvisí s revizí RVP pro střední vzdělávání.

Ono to vlastně souvisí velice už i se základními školami, kde je na druhém stupni v oblasti Člověk, jeho osobnost a svět práce doporučováno portfolio pro kariérovou orientaci žáka. Na školách by tedy měla být otázka kariérového vzdělávání důležitá. Ovšem zásadní potíží je v tom, jaké nástroje v rámci kariérového poradenství volit, protože žáci preferují vše online a vlastní správu kariérní cesty. Vlastně nežádají služby „živého“ kariérního poradce. A pokud se na základní škole naučí s takovým nástrojem pracovat, tak to ocení i na střední škole.

Naší vizí je, aby se s takovými nástroji naučili ve škole pracovat a aby se dovednosti budoucnosti propsaly i do podoby cílů revize RVP pro střední vzdělávání, protože je důležité, aby k nim kompetenční výuka směřovala. ■

K výchově dětí je potřeba celá vesnice

Text: **Petra Svoboda**

Národní pedagogický institut (NPI) má pracoviště ve všech krajských městech. V čem je výjimečné to brněnské, popisuje jeho vedoucí David Macek.

Když zavřete oči a představíte si ideální pracovní den na krajském pracovišti – co vidíte?

Vidím spokojené lidi, nadšené, šťastné, a to zejména proto, že vědí, kdo jsou, vědí, proč dělají to, co dělají, a mají z toho radost. A ten smysl života a smysl práce vyzařují a sdílejí s těmi, kdo k nám přichází.

A jak u vás vypadá reálný den?

Mně přijde, že se tomu realita docela blíží. Dnes dopoledne jsem zůstal pracovat doma, protože rád věnuji dopolední hodiny studiu dokumentů, na které člověk potřebuje souvislý klidný čas. A pak se přesunu do kanceláře, kde je živý cvrkot a kde se setkávám s těmi, kteří se chtějí setkat, podepisuju smlouvy a řešíme různé věci.

Co definuje vaše krajské pracoviště? V čem je specifické?

Možná už to, že nás ředitel NPI Ivo Jupa nabíral s kolegyní Martinou Ondrouchovou jako tandem. Při výběrovém řízení asi vedení rozpoznalo naše silné stránky a že bychom se

mohli dobře doplňovat. Martina je vynikající na systémové provozní věci a já se tím spíš snažím upírat pozornost k tomu, proč tady vlastně jsme. Jedna z věcí, které organizuju pro kolegyně a kolegy z krajského pracoviště, jsou návštěvy ve školách a institucích, které jsou nějakým způsobem jedinečné a které nám mohou připomenout, co je naším vlastním úkolem. A tam můžeme potkat lidi, o kterých se dá říct, že jsou to lidé na svém místě.

Koho jste například navštívili?

Před Vánocemi jsme navštívili ZŠ a MŠ Brno, Křenová, v lokalitě, jíž se dnes říká sociálně znevýhodněná. Tam jsme mohli obdivovat, jak mladá učitelka Lucie Pokorná dokáže zaujmout žáky ve třetí třídě. Dokázala zapojit do té hodiny i všechny nás dospělé. Tahle základka se rozhodla vyvážet v programu Erasmus+ do zahraničí i děti, které například chodí do školy jen s igelitkami, protože nemají batůžky. Obnáší to množství těžko představitelné práce navíc, včetně obcházení úřadů s rodiči, kteří mnohdy nejsou motivováni děti posílat ani normálně do školy, natožpak

organizovat nějaké výjezdy. Ale to, co září v očích ředitele Zdeňka Lichtnegera, jeho zástupkyně, lidí ze školního poradenského pracoviště a samotné učitelky, a to, jakým způsobem se viditelně posouvají děti, to jsou přesně momenty, které se snažím u nás v kraji identifikovat. A když někoho takového potkám, tak chci, aby ho potkali i další.

Jaké máte krédo?

Mě k této práci přivedlo africké přísloví „K výchově dítěte je potřeba celá vesnice“. Rád bych napomohl tomu, aby se celý region stal jednou takovou vzdělávací vesnicí, kde budeme působit podle logiky sdílení, nikoli podle logiky konkurence, a budeme společně růst. Klíčovým slovem posledních let je pro mě „změna“. Moje vlastní životní zkušenost říká, že pokud mě někdy něco přesvědčilo, abych se chtěl reálně změnit, tedy nejen na papíře, nejen formálně, nejen, že se něco jinak vykáže a pojmenuje, ale že fakt zatoužím po změně, tak to v podstatě vždycky bylo setkání s člověkem, který tu změnu ztělesňoval. Vždy šlo o muže či ženu, kteří byli sami o sobě změnou tak atraktivním způsobem, že jsem zatoužil je napodobovat, setkat se s nimi znovu a začít se sám rozvíjet podobně. Tuto zkušenost se snažím nabízet i v našem regionu skrze mezinárodní konference „education village“.

Jak vaše krajské pracoviště řeší problém možného zahlcení škol širokou nabídkou služeb NPI? Jak jim nabízet přesně to, co právě potřebují?

Zkusím to popsat na své vlastní zkušenosti. Víte, kdy si připadám nejvíce užitečný? Jsou to ty chvíle, kdy spolu s ředitelkou jihomoravské České školní inspekce vstupujeme do školy v rámci projektu Kompas. ČŠI vytipuje školy, kde je rozvojový potenciál, a my tam přicházíme vytvořit na míru šitý balíček podpory. Klíčové je, že se školy zapojují dobrovolně. Úvodní rozhovory trvají klidně přes dvě hodiny, pravidelně se díkybohu daří od počátečních projevů nedůvěry přejít do atmosféry důvěry. Teprve potom se dozvídáme, jaká je tam reálná situace a problémy. A to jsou velké věci, protože někdy dochází i k uvolnění silných emocí. Vzpomínám si na jednu školu, kde paní ředitelka nebyla schopná se na závěr se mnou rozloučit. Ostatním podala ruku, a když ji měla podat mně, tak se rozplakala, omluvila se a odešla. Jsou to

David Macek

Od roku 2021 je vedoucím KP NPI Brno. Studoval sociologii, sociální práci a politiku na MU a také na Papežské lateránské univerzitě. Byl už učitelem, psychoterapeutem, ředitelem nadace, zastupitelem i radním. Specializuje se na mezinárodní vztahy a propojování inspirativních lidí a institucí. Angažuje se v Meeting Brno.

silné chvíle, kdy si lidé znovu připomenou, kdo jsou a proč dělají svou práci. Mám zkušenost, že je potřeba si denně uhájit aspoň deset minut času na to, abychom si připomínali, kdo jsme a proč vlastně děláme to, co děláme. Pak dokážeme zdolat i neúspěch.

Co byste vzkázal svému týmu a z čeho máte vysloveně radost?

Děkuji, že jste! Radost máme určitě z toho, že jsme se před pár lety přesunuli do nových, krásných prostor v centru města. A teď bych mohl jít od kolegyně ke kolegyni a vyjmenovávat, v čem je která excelentní. Výborným způsobem se například staráme o průpravu ředitelů v rámci programů ředitel manažer. Doufám, že v letošním roce k tomu přibude také ředitel-lídr. Mám radost, že se nám daří prohlubovat spolupráci s dalšími institucemi vzdělávacího a kulturního typu, ať je to Knihovna Jiřího Mahena, Moravská zemská knihovna, nebo třeba nově otevřená Arnoldova vila. Takže můžeme nabízet našim klientům kurzy a setkání i na místech poměrně nečekaných a krásných. ■

! Tipy ze všech stran

Svět českého vzdělávání je povzbudivě činorodý, živý a kreativní. Existuje celá řada projektů a aktivit, které pomáhají na lokální i celostátní úrovni.

DiPSy

Elektronické podání přihlášky přes DiPSy nabízí rychlý a snadný způsob, jak přihlášku vyplnit, i kontrolu nad celým procesem. DiPSy propojuje systém s Identitou občana, což zajišťuje bezpečné a přesné vyplnění osobních údajů. Žákům i rodičům umožňuje DiPSy podávat přihlášky na dvě různé školy, sledovat jejich stav a měnit pořadí škol až do uzávěrky. Tento nástroj také šetří čas a eliminuje potřebu fyzického doručování dokumentů.

Více na
dipsy.gov.cz/prihlaska/intro

Speciál pro střední školy

Specializovaná příloha časopisu Řízení školy, která aktuálně a prakticky poskytuje přehled platné legislativy, informace z MŠMT, ČŠI, NPI. Speciál obsahuje zprávy z asociací a přináší inspiraci a inovace ze škol prověřené praxí. Vychází každý lichý měsíc a je součástí časopisu Řízení školy.

Více na
www.rizeniskoly.cz

Akademie Díky, že můžem

Celoroční program pro středoškoláky plný zajímavých setkání s inspirativními hosty i podobně naladěnými vrstevníky z celé republiky. Během pěti víkendů od září do května pozná účastník své přednosti, pochopí principy demokracie a svobody, pronikne do aktuálních témat a vymyslí vlastní projekt.

Více na
dikyzemuzem.cz

CEFIF

CEFIF je členem mezinárodní sítě PEN Worldwide, která sdružuje fiktivní firmy z celého světa. Na jeho webových stránkách je k dispozici databáze všech fiktivních firem, adresář zahraničních center fiktivních firem, přehled mezinárodních veletrhů a spousta dalších informací.

Více na
cefif.npi.cz

Vzdělávání v datech

Aplikaci vzdelavanimdatech.cz připravila Česká školní inspekce. Uchazeči a jejich rodiče v ní mohou najít kompletní přehled o poptávce po školách z minulého roku a zjistit, kolik bodů ve státních testech uchazeči získali a jakou dané škole připsali prioritu.

Více na
vzdelavanimdatech.cz

TAU

Trénuj a uč se je tréninková aplikace od Cermatu, která byla zprovozněna v roce 2023. Cílem projektu je usnadnit studentům přípravu na přijímačky na střední školy a maturantům umožnit vyzkoušet si maturitu na nečisto. Uživatelům nabízí procvičování testů a úloh zadaných v rámci přijímací či maturitní zkoušky i simulaci opravdové zkoušky.

Více na
tau.cermat.cz

Erasmus+

Do programu Erasmus+ se mohou zapojit i učitelé, vedoucí odborného výcviku a také nepedagogičtí odborníci a zaměstnanci v počátečním i dalším odborném vzdělávání a přípravě. Je to jedinečná příležitost poznat, jak to chodí v jiné zemi, získat nové znalosti a zkušenosti, zlepšit se v cizím jazyce, navázat profesní kontakty a projektová partnerství.

Více na www.dzs.cz/program/erasmus/vyjezdy-pobyty/zamestnanci-odbornych-skol-vos

InspIS SET mobile

InspIS SET mobile je aplikace inspekčního systému elektronického testování, který provozuje ČŠI. S pomocí aplikace je možné absolvovat testy z mnoha předmětů a oblastí počátečního vzdělávání. Testy jsou umístěny ve veřejné databázi systému a jejich počet se průběžně zvyšuje. K dispozici jsou například testy z matematiky, českého jazyka nebo cizích jazyků. Po absolvování každého testu obdrží uživatel rozsáhlé vyhodnocení a interpretaci svého výsledku.

Europass

Europass vám nabízí zdarma služby, díky kterým můžete sestavit životopis, motivační dopis i celé portfolio dokladů o tom, co umíte. Můžete tak srozumitelně představit a ukázat své znalosti a dovednosti při hledání práce, brigády nebo dalšího studia doma i v zahraničí. Máme pro vás i podrobné rady, tipy a příklady, jak má životopis a celé portfolio vypadat.

Více na www.npi.cz/projekty/4593-europass

Žákovský parlament

Žákovský parlament je komplexní vzdělávací nástroj, který efektivně rozvíjí občanskou gramotnost dětí. Současně je to „ledoborec“ změn v kultuře školy. Žákovský parlament je organismus, který vyžaduje pečlivou přípravu, systematické vedení a spolupráci několika různých aktérů.

Více na cedu.cz/jak-zalozit-zakovsky-parlament

Středoškolák roku 2025

Největší soutěž v mimoškolních aktivitách v České republice, která probíhá od roku 2015. V rámci soutěže jsou oceňováni aktivní středoškoláci, kteří na sobě pracují a vytvářejí hodnoty pro celou společnost. Ti následně tvoří přátelství mladých lidí a komunitu, která má co nabídnout světu i sama sobě. Dále šíří povědomí o středoškolských příležitostech a pečuje o to, aby se jich mohl chopit každý.

Více na
stredoskolakroku.cz

Dovednosti pro 21. století a výzkum PIAAC

Text: **Petra Holečková, Michaela Röschová**

Moderní vzdělávací systémy a programy se musí vyrovnat s tím, že připravují žáky na povolání a profesní život, které se pravděpodobně během jejich života mnohokrát promění.

Jaké dovednosti je potřebné pěstovat s ohledem na společenské změny, jak dovednosti efektivně budovat a udržovat? Tyto otázky a způsoby jejich řešení jsou rozhodující pro úspěchy soudobých společností i pro kvalitní život jejich občanů. Významným aktérem, který mezinárodně udává tón ve výzkumu a rozvíjení dovedností pro práci i občanský život, je Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD).

Co dělá OECD pro rozvoj a výzkum dovedností?

Oblast vzdělání považuje OECD za zásadní součást ekonomického i sociálního rozvoje již od svého vzniku v roce 1961. Od důrazu na potřebu zvyšovat vzdělanost a snižovat nerovnosti se postupně soustředila také na podporu celoživot-

ního učení, a to kvůli zrychlování společenských změn a sílícím obtížím předvídat budoucí potřeby trhu práce. V posledních desetiletích vytvořila OECD řadu studií a výzkumů, díky nimž mohou státy definovat a rozvíjet klíčové dovednosti svých obyvatel.

OECD se vedle tematických studií a zpracovávání statistických údajů začala v 90. letech 20. století zaměřovat na aktivní zaplňování mezer v dostupných datech. To vyústilo ve vývoj několika výzkumů dovedností, které díky svému úspěchu a důležitosti pokračují do dnešní doby. Dovednosti dospělých jsou v těchto výzkumech samostatně měřeny prostřednictvím vědecky podložených testů. Předmětem těchto výzkumů jsou základní dovednosti pracovat s informacemi, protože jsou univerzálně potřebné, přenositelné a lze je cíleně zlep-

šovat v prostředí školy, pracovišť i v osobním životě, a to během celého života. Zároveň podporují sociální soudržnost, umožňují lidem přizpůsobovat se dynamickým společenským proměnám a čelit moderním rizikům, jako jsou například dezinformace.

Jaké výzkumy dovedností díky OECD vznikly?

Historicky prvními výzkumy dovedností OECD byly na přelomu tisíciletí mezinárodní výzkumy IALS a ALL (International Adult Literacy Survey a Adult Literacy and Lifeskills Survey), které se zaměřovaly na dospělé. Česká republika se zúčastnila výzkumu IALS v roce 1998. V roce 2000 OECD také poprvé uskutečnila výzkum 15letých žáků PISA.

Na výzkumy dospělých IALS (1994, 1996, 1998) a ALL (2003, 2006–2008) navázal program PIAAC, jehož cílovou skupinou jsou dospělí ve věku 16–65 let. Šetření PIAAC se uskutečnilo již ve dvou cyklech (2011–2012 a 2022–2023) a jeho zásadní inovací bylo elektronické testování. Česká republika se zapojila do obou cyklů.

Jak OECD koncipuje výzkumy dovedností?

Všem výzkumům dovedností dospělých, IALS, ALL i PIAAC, je společný důraz na funkční gramotnost, tedy na dovednosti umožňující nACHÁZET, propojovat a aktivně využívat informace pro vlastní cíle. Zároveň jsou tyto dovednosti pojmány jako kontinuum – výzkumy zachycují přechody mezi velmi nízkými až velmi vysokými dovednostmi.

Přestože se přesné vymezení dovedností mezi výzkumy vyvíjí s ohledem na společenské změny, využívané definice spojuje důraz na roli dovedností pro orientaci jednotlivců v každodenním životě v pracovní i mimopracovní sféře

Výzkumy také umožňují srovnat dovednosti absolventů různých typů středních škol krátce po ukončení studijní dráhy

a pro jejich úspěšné zapojení do života společnosti. OECD tak poskytuje všem zúčastněným zemím kvalitní mezinárodně srovnatelná data, která lze do značné míry i porovnávat v čase.

Ve 2. cyklu výzkumu PIAAC jsou zkoumané dovednosti rozděleny do tří oblastí: schopnost porozumět informacím v různých druzích textových dokumentů a dále je využívat (čtenářská gramotnost), schopnost pracovat s čísly a provádět výpočty (numerická gramotnost) a schopnost řešit problémy, u nichž se v průběhu mění zadání (adaptivní řešení problémů).

Jak si stojíme v mezinárodních výzkumech dovedností?

Ve všech výzkumech, jichž se Česká republika zúčastnila, se dospělí v porovnání zemí umísťovali lépe v numerických dovednostech (nadprůměr ve srovnání zemí) než ve čtenářských dovednostech (prů-

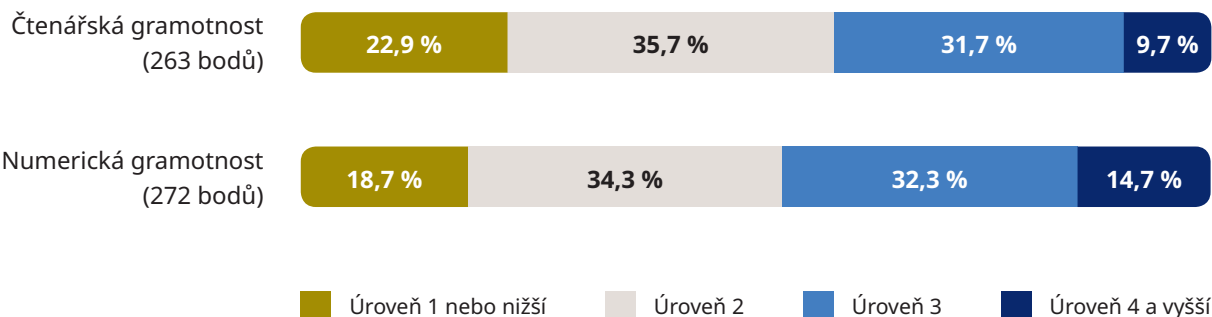
měr ve srovnání zemí). Ve schopnosti vyhledávat, třídít, zobecňovat a kombinovat informace v textu tedy čeští dospělí mají větší nedostatky než v operacích s číselnými údaji. Může to odrážet dlouhodobé nastavení vzdělávacího systému spíše na osvojování si poznatků než na aktivní vyhodnocování relevantních zdrojů, interpretaci a hledání souvislostí.

Tyto výzkumy také umožňují srovnat dovednosti absolventů různých typů středních škol krátce po ukončení studijní dráhy. Výsledky 2. cyklu PIAAC za Českou republiku například opět potvrzují rezervy v základních dovednostech absolventů učňovských oborů a napovídají, že větší důraz na rozvíjení těchto dovedností jak v základním, tak v učňovském vzdělávání je krok správným směrem. ■

Výzkum PIAAC a jeho základní výsledky jsou představeny na www.piaac.cz

Čtenářská a numerická gramotnost ve 2. cyklu PIAAC

Průměrné skóre a procento (%) obyvatel od 25 do 65 let na jednotlivých úrovních dovedností

Poznámka: Úroveň 1 a nižší je velmi nízká úroveň dovedností, která komplikuje plnohodnotnou účast na životě společnosti. Úroveň 4 a vyšší představuje velmi vysoké dovednosti – umožňuje zvládnutí velmi náročných komplexních úkonů při zpracování informací.

Nezahrnuje dospělé, u nichž byl z důvodu jazykové bariéry proveden pouze cizojazyčný dotazník.

Velikost souboru: 4 217 respondentů 25–65 let

Zdroj: PIAAC, 2. cyklus, 2022–2023

Inspirace ze zahraničí

Jakým vývojem prochází odborné vzdělávání a příprava v zahraničí? Národní pedagogický institut přináší zprávy ze zemí zapojených do evropské informační sítě ReferNet. Ta dlouhodobě mapuje a analyzuje trendy v Česku a Evropě.

Další novinky naleznete zde:
www.npi.cz/refernet-novinky

Estonsko

Prodloužení povinné školní docházky v Estonsku posílí odborné vzdělávání

Estonsko se chystá provést významnou reformu vzdělávání, která spočívá v prodloužení povinné školní docházky o rok. Studující tak budou součástí povinného vzdělávání až do svých 18 let. Reforma přinese změny v odborném vzdělávání a přípravě. Jejím cílem je snížit počet mladých lidí bez středoškolského vzdělání či kvalifikace.

Umožnit studujícím dosáhnout vyššího vzdělání

Pro současný trh práce není už samotné základní vzdělání dostačující. Jedním z cílů estonské strategie vzdělávání je, aby do roku 2035 dosáhlo alespoň vyššího sekundárního vzdělání 90 % mladých lidí ve věku 20–24 let (v roce 2022 to mělo být 83 %). Cílem reformy je udržet podíl mladých lidí s nízkou úrovní dosaženého vzdělání pod 5 % a zajistit, aby všichni mladí lidé získali vyšší sekundární vzdělání nebo odbornou kvalifikaci.

5 bodů k silnému a atraktivnímu odbornému vzdělávání v Estonsku:

1. Lepší flexibilita a nové způsoby absolvování odborného vzdělávání.
2. Zavedení čtyřletých aplikovaných programů zaměřených na přírodní vědy, technologii, techniku a matematiku.
3. Zvýšení podílu všeobecné vzdělávací složky.
4. Nastavení prostředí pro nabídku odborného vzdělávání dospělých.
5. Vytvoření vazby mezi všeobecnými kurzy na vyšší sekundární úrovni a vysokoškolskými kredity.

[celý text k přečtení na webu ...](#)

Švédsko

Švédsko: více míst v odborném vzdělávání jako cesta ke kvalifikovaným pracovníkům

Švédsko zavádí opatření bojující s nedostatkem kvalifikovaných pracovníků. Navýšením rozpočtu pro odborné vzdělávání a přípravu vzroste počet studijních míst o 25 %.

Cílem navýšení rozpočtu v oblasti odborného vzdělávání a přípravy je uspokojit neustále se rozšiřující kvalifikační potřeby v celém Švédsku.

Průzkum upozorňuje na nedostatek kvalifikovaných pracovníků

Mnoho podniků má potíže s hledáním kvalifikovaných pracovníků. Průzkum trendů na trhu práce pro rok 2023, který provedl švédský statistický úřad, zjistil, že největší nedostatek pracovních sil je v oblasti zdravotnictví a technologií. Zaměstnavatelé mají problém najít absolventy programů vyššího sekundárního odborného vzdělávání, a to především v oblasti automatizace a informačních a komunikačních technologií. Obzvláště žádaní jsou zejména pracovníci specializovaní na elektrotechniku, výrobu energie, elektroniku, datovou vědu a automatizaci.

Pro rok 2025 se předběžně počítá s 3 000 novými studijními místy a pro rok 2026 se 7 000 místy. Navýšení rozpočtu podpoří vzdělávání v profesích, jako jsou zdravotničtí asistenti nebo strojvedoucí.

[celý text k přečtení na webu ...](#)

Dánsko

Dánsko zavádí nový typ střední odborné školy

V Dánsku stále více mladých lidí preferuje gymnázium před ostatními vzdělávacími cestami. Tento trend vedl k nerovnováze ve vzdělávacím systému, kdy je obtížné přilákat studující do odborného vzdělávání.

V reakci na to předložilo dánské ministerstvo pro vzdělávání návrh reformy, která má změnit podobu odborného vzdělávání a přípravy a vyššího sekundárního vzdělávání. Reforma spočívá v zavedení nového typu gymnázia s odborným a profesním zaměřením.

Nové odborné gymnázium

Nový typ gymnázia nabídne přímějšší cestu k profesi tím, že kombinuje všeobecné vzdělání se specializovanou přípravou přizpůsobenou konkrétnímu odvětví. Jeho absolventi a absolventky se mohou zapsat do:

- dvouletých profesních akademických programů (EQF 5, 50% podíl učení se práci);
- tří- nebo čtyřletých profesních bakalářských programů (EQF 6, 25% podíl učení se práci).

Navrhovaná reforma bude stát přibližně 335 milionů eur ročně. Znamená to přibližně 10% nárůst oproti současným nákladům. Investice budou směřovat do vzdělávací infrastruktury, přípravy učitelů a vývoje výukových materiálů.

[celý text k přečtení na webu ...](#)

Devadesátá léta očima dnešních mladých lidí

Text: **Barbora Grečnerová**

Ve spolupráci s analytickým ústavem STEM jsme v Knihovně Václava Havla na konci roku 2024 uspořádali průzkum mezi mladými lidmi ve věku 15–20 let o devadesátých letech. Ti si, jak průzkum ukázal, s touto dekádou asociují velmi různorodé věci. Nejčastěji zmiňují politické a společenské změny, jako byl pád komunismu, sametová revoluce a přechod k demokracii. Další asociace směřují k typickým módním trendům nebo životnímu stylu, jako jsou pestré barvy, specifické účesy a oblečení, džíny „zvonáče“ nebo bohatý noční život diskoték. Negativní asociace se týkají zvýšené kriminality a korupce, symbolizované například orlickými vraždami.

Osobností, která je s 90. lety nejčastěji spojována, je pro mladé lidi Václav Havel. Výrazně méně často to jsou jiní politici, jako Václav Klaus nebo Miloš Zeman. Z kulturních osobností byli často uváděni Michal David a Karel Gott.

Na společenské změny po sametové revoluci se mladá ge-

nerace dívá převážně pozitivně, přičemž mladí oceňují zejména demokratické změny, ale reflektují i určité problémy, které tato doba přinesla. Jednoznačně nejvíce z nich vnímá pozitivní přínos otevření hranic a možnost cestování. Podobně pozitivně hodnotí rozvoj svobodných médií, jež jsou spojována s možností volného přístupu k informacím. Dalším významným kladným dopadem je podle mladých správná zahraniční orientace země, která zahrnovala přípravy na vstup do NATO a EU a obecně směřování na Západ.

Mladí oceňují také vznik občanských spolků a neziskových organizací, které umožnily širší zapojení lidí do veřejného života. Pozitivně vnímají ustavení demokratických struktur, které podle jejich názoru dodnes dobře fungují.

Devadesátá ve škole

Hlavními informačními zdroji o 90. letech jsou vyprávění a vzpomínky rodinných příslušníků nebo

školní výuka. Mladí lidé ale hodnotí své znalosti o 90. letech jen jako základní, pouze 6 % z nich by je označilo jako dobré. Ve škole se tomuto období věnovala většina respondentů povrchně, znepokojující je například to, že pětina respondentů z gymnázií 90. léta nikdy neprobírala.

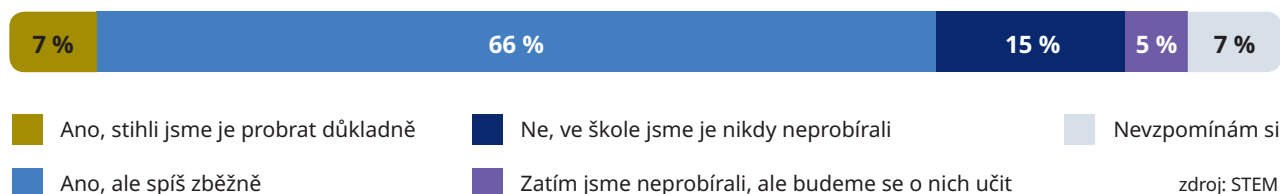
Průzkum přitom ukázal, že mladí, kteří hodnotí své znalosti o 90. letech jako dobré, jsou ti, kteří se ve výuce 90. let dotkli. Školní výuka se tedy ukazuje jako klíčová. Jednoznačná většina, 85 % mladých lidí, považuje za důležité, aby 90. léta byla pevnou součástí školních osnov při výuce dějepisu. Poptávka po informacích z období 90. let je mezi mladými lidmi zřejmá a vychází z převažujícího přesvědčení, že vývoj v tomto období má stále vliv i na současné dění.

Od února 2025 mají základní a střední školy při výuce 90. let nový výukový zdroj. Vzdělávací série Knihovny Václava Havla Devadesátá představuje tuto dekádu formou krátkých a vtipných videolekcí, videopřednášek a podcastů. Ve spolupráci s odborníky, kteří často v 90. letech aktivně působili, ukazuje série tehdejší dobu a společnost v celé její šíři, od politiky a budování státu přes ekologii, rozvoj technologií, rodící se občanskou společnost až po kulturu. ■

Důvod, proč podporovat společnost vzdělanosti, musí být v kultivaci lidství. Není lidské identity bez znalosti dějin, bez kontinuity, bez znalostí věcí tohoto světa.

(Václav Havel, Karolinum, 2006)

Stihli jste probrat devadesátá léta ve výuce?

EduRevue

Vydání: **2025/2**

Šéfredaktorka:

Markéta Beková

Redakce:

Veronika Lucká Loosová, Libor Hruška,
Petra Svoboda, Radek Melichar

Foto:

David Háva, Alice Hrubá, Kateřina Lánská a archiv autorů

Foto na titulní straně:

David Háva

Jazyková korektura:

Vlasta Kohoutová, Jan Klufa

Grafika:

Petra Smolíková

Tisk:

Profi-tisk group, s. r. o.

Vydavatel:

Národní pedagogický institut České republiky,
Senovážné nám. 25, 110 00, Praha 1

Jak se vám líbí EduRevue?

Napište nám na edurevue@npi.cz

Rok vydání: 2025

ISSN 3029-5122

Více na
www.edurevue.npi.cz

Více na
www.npi.cz

Aby se děti těšily do školy
a učitelé a učitelky měli tu
nejlepší práci na světě.

